

Mihail C. Vlădescu

Înțelegerea Cordială și România

Editat de
George Sandulescu și Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>
The University of Bucharest. 2015

Mihail C. Vlădescu

The Complete Works

Opere Complete

Edited by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

At the very beginning of the year 2015, *Contemporary Literature Press* is publishing *The Complete Works* of a writer who was born almost at the same time as T.S. Eliot and James Joyce. He wrote about 'restlessness', 'insatiable, ruthless observation', 'foreigners from all over the world', 'desire' and 'violence': these words come from Mihail C. Vlădescu himself. They reveal him as a Modernist in early 20th Century Romania. This is the reason why we are publishing one of his books in both English and Romanian.

Who exactly was Mihail C. Vlădescu? A 'Former MP' (as he signs two of his books) who graduated from Law School at the University of Bucharest, who fought as an officer in World War I, was a journalist, a Member of Parliament, a political and military commentator. A traveller above everything else. Theoretically, he resided in Bucharest, number 18 Pictor Romano street. He was born in 1886, and died very young, at only 45 years of age. The Vlădescu building, owned by his family, was just a few steps away from number 9 Plantelor Street, where the Romanian

Începem anul 2015 cu *Operele Complete* ale unui scriitor care s-a născut cam în același timp cu T.S. Eliot și James Joyce. Un scriitor român care ne vorbește despre „neastâmpăr”, „sete de observație nemiloasă și crudă”, „străini pripășiți de prin toate părțile”, „dorințe” și „violență”: l-am citat pe Mihail C. Vlădescu. Expresiile surprind esența operei lui moderniste. „Fluxul Conștiinței” și „monologul interior” au încolțit, așadar, și în România anilor 1920. Tocmai pentru acest motiv, unul dintre volumele pe care le publicăm acum apare bilingv, în limbile română și engleză.

Cine era Mihail C. Vlădescu? În mod sigur un „Fost Deputat” (cum apare pe coperta câtorva dintre cărțile lui), absolvent de Drept la Universitatea din București, ofițer în primul război mondial, gazetar, membru în Parlament și comentator politic. Dar mai presus de toate, mare iubitor de călătorii. Teoretic, domiciliat în București, pe strada Pictor Romano numărul 18, s-a născut în anul 1886 și a murit foarte tânăr, la numai 45 de ani. Blocul Vlădescu, unde locuia cu familia lui, era la doi pași de strada Plantelor numărul 9, locul unde a murit Mihail Eminescu cu trei ani după nașterea

national poet Mihail Eminescu died three years later, in 1889...

The books we are now publishing fall into two categories: books of reality and books of the imagination. The writer signed the books in the first group with his real name. The books in the second category were written under the pseudonym Alexis V. Drăculea. The implications of this invented name are hinted at in the Editors' Introductions.

This writer is not present in any history of literature so far. The important libraries of the country know little about him. When you least expect it, you come across one more of his books in some obscure second-hand bookshop.

Mihail C. Vlădescu, however, was more than just a writer: he was also a political personality of his time. The proof of that statement can be found, among others, in his political discourses in the Romanian Parliament. They betray an irresistible intelligence, biting irony, breathtaking presence of mind, and a remarkable knowledge of international politics during World War I and after.

Contemporary Literature Press is now launching an invitation to its readers to join the game and investigate the case of a writer who travelled the world, fought in the war, made Modernism in his books, and who is still hiding under the enigmatic mantle of the pseudonym Alexis V. Drăculea!

lui Vlădescu, în anul 1889...

Cărțile pe care le publicăm acum se împart în două categorii: cărțile realității și cărțile imaginate. Pe primele, scriitorul le semnează cu numele lui adevărat. Celelalte au apărut sub pseudonimul Alexis V. Drăculea, ale cărui semnificații le veți afla citind introducerile la Operele Complete.

Nu figurează în Istoria Literaturii a lui George Călinescu. Marile biblioteci ale țării nu știu mare lucru despre el și nici nu au toate cărțile lui. Atunci când te aștepti mai puțin, mai descoperi printr-o întâmplare încă un volum pe care îl vinde un anticar obscur.

Mihail C. Vlădescu a fost nu numai unul dintre scriitorii moderniști ai României: el a fost și om politic. Dovedesc acest lucru discursurile lui în Parlamentul României, ca Deputat de Teleorman. Găsim în aceste discursuri o remarcabilă inteligență vie, o ironie mușcătoare, o prezență de spirit cuceritoare, și o cunoaștere impecabilă a situației internaționale interbelice. O adevărată personalitate a anului 1922... Ca să-l parafrazăm pe cronicarul Miron Costin din veacul al XVII-lea, „Nasc și la Alexandria oameni.”

Contemporary Literature Press își invită cititorii să intre în jocul acesta și să descopere cine a fost scriitorul care a bătut lumea, a făcut războiul, a scris aproape la aceeași masă cu marii moderniști, și care încă se ascunde în mantia enigmatică a pseudonimului Alexis V. Drăculea!

Bucharest-Monaco, 2015

George Sandulescu and Lidia Vianu

Mihail C. Vlădescu

Înțelegerea Cordială și România

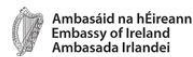
Editat de
George Sandulescu și Lidia Vianu

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>
The University of Bucharest. 2015

Director
Lidia Vianu
Executive Advisor
George Sandulescu

The online Publishing House of the University of Bucharest

ISBN 978-606-8592-91-6

© C. George Sandulescu

© Universitatea din București

Copertă și ilustrații

Lidia Vianu

Dactilografiere: Ira Beratlief

Corectură: Violeta Baroană, Ana Maria Florea

Postare: Simona Sămulescu

Publicitate: Violeta Baroană

Înțelegerea Cordială și România de Mihail C. Vlădescu a apărut prima dată în anul 1913 la București, la Noua Tipografie Profesională Dimitrie C. Ionescu. Prezenta ediție păstrează ortografia și punctuația autorului.

Mihail C. Vlădescu se semnează **Michail** în drama în 5 acte *Voica* (1912?). Trei volume de proză (*Jurnalul meu de războiu*, 1918; *În retragere*, 1918; *Între Venus și Marte*, 1922) și o tragedie în 3 acte, *Ioana*, 1928 sunt semnate de el sub pseudonimul **Alexis V. Drăculea**. Primele lui două volume apăreau în timpul primului Război Mondial, restul abia după sfârșitul războiului.

Michail are rezonanță Biblică și în același timp trimite la Arhanghelul Mi(c)hail. **Alexis** reprezintă Alexandria, orașul de baștină al întregii familii Noica, în care s-a născut Mihail C. Vlădescu. Inițiala **V** reprezintă fără îndoială patronimul Vlădescu. Cât despre **Drăculea**, sensul nu este deslușit. Nepotul scriitorului, C. George Sandulescu, editor al Operelor lui complete, își amintește că mama lui, Elena Sandulescu, sora lui Mihail C. Vlădescu, vorbea despre *Drăculești*, moșia pe care o ținuse în arendă Constantin Vlădescu, tatăl ei, primarul orașului Alexandria: toate acestea se petrecuseră înainte de anul 1900, sub domnia regelui Carol I.

Imaginea de pe copertă: Constantin Daniel Rosenthal, Scenă la fântână.

Mihail C. Vlădescu

Înțelegerea Cordială și România

Editat de
George Sandulescu și Lidia Vianu

C O N T E M P O R A R Y
L I T E R A T U R E P R E S S

<http://editura.mttlc.ro>
The University of Bucharest. 2015

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

1

Cuprins

George Sandulescu	A New Noica of Long Ago. Un Noica proaspăt revenit din trecut. Mihail C. Vlădescu (1886-1931)	p. 2
Opere de Mi(c)hail C. Vlădescu / Alexis V. Drăculea		p. 11
Lidia Vianu	Un mister nedeșlegat	p. 13
Mihail C. Vlădescu: Înțelegerea Cordială și România		p. 20
	Prefață	p. 21
	Supremația germană	p. 25
	Isolarea Angliei	p. 34
	Tripla Înțelegere și acțiunea ei	p. 39
	Imperiul turcesc și războiul balcanic	p. 51
	Politica externă a României	p. 58

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

2

George Sandulescu

A New Noica of Long Ago
Un Noica proaspăt revenit din trecut
Mihail C. Vlădescu (1886-1931)

Alexandrina Noica, épouse VLĂDESCU, and her family: 12 children – six boys and six girls – all born between 1885 and 1906. One every year: in 1889 two, even: one in January, another in December... The photo was most likely taken in 1906 – when the last was born.

Alexandrina Noica, épouse VLĂDESCU, și familia ei: 12 copii – șase băieți și șase fete – născuți cu toții între 1885 și 1906. Câte unul pe an: iar în 1889 chiar doi în același an: unul în ianuarie, celălalt în decembrie... Fotografie făcută foarte probabil în 1906 – anul ultimului născut.

<http://editura.mttlc.ro>
The University of Bucharest. 2015

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

3

He's been on my book-shelf for more than half a century. I remember having to cut some of the pages of the new plays upon my very first reading...

De mai bine de jumătate de veac el se află ascuns undeva pe rafturile bibliotecii mele. Mi-aduc aminte că, atunci când l-am citit prima oară, a trebuit să tai chiar eu o parte din paginile pieselor și ale textele lui cele mai recente.

○

A forgotten man. A fairly good Romanian writer never remembered by anybody. Except by his own brothers and sisters. And by myself.

Un om dat uitării. Un scriitor român destul de reușit, pe care nimeni nu-l mai ține minte. Afară, doar, de frații și surorile lui. Și de mine.

○

One of the very rare literary personalities revived direct by the Net.

Una din puținele personalități pe care le readuce la viață în mod straniu ceva ce se numește INTERNET.

○

Is he worth it ? It's up to you all to judge... He may enrich Romanian literature. Or he may not.

Merită, oare? Cititorii vor hotărî... Poate va îmbogăți literatura română. Poate nu.

One can never properly judge one's own!

E atât de greu să-i judeci pe ai tăi!

For relatives usually lack the distancing required in order to relate in an objective manner.

Când vine vorba de familie, nu avem detașarea necesară pentru a percepe obiectiv lucrurile.

○

What was he? He was many things: a devoted **Soldier** in the fight against the Nation's Enemy—something quite

Ce anume a fost? A fost mai multe: **soldat** credincios luptei împotriva Dușmanului Națiunii—lucru greu de

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

4

impossible to find in our days, where the Homeland – *La Patrie* – has etherised into near-total disappearance.

A passionate Member of Parliament – *un député* – fighting the high and mighty – Nicolae Iorga, for instance – by the skin of his teeth, for the right cause – I’m sure. What exactly was that ‘right cause’, you may ask. I reply, ‘I haven’t the slightest idea’... But for an officer like him – barely back from battle – it is quite, quite inconceivable that he would have stood up so staunchly for the wrong thing.

He must have been far too deeply marked by the Great War.

A meticulous **commentator** of war events from so many angles: the personal and intimate angle of the war-diarist; the highly analytical angle of the consummate war scholar, in *Problemele Comandamentului*. And last, but not quite, from the purely fictional angle – from the highest viewpoint of all – the purely literary one, in his so very economically written dozen or so of short stories, entitled *În Retragere*.

What professions did he actually exert? For there is so much circumstantial evidence that he must most certainly have had more than one...

găsit astăzi, când Patria – *La Patrie* – a dispărut aproape cu totul.

Deputat aprins – *un député* – în luptă cu cei puternici și de rang înalt – Nicolae Iorga, de pildă – încrâncenat, pentru o cauză dreaptă – sunt convinși. Ce „cauză dreaptă” anume – vă întrebați. Sincer să fiu, nici eu nu știu... Dar, ofițer fiind – abia întors din război – e foarte greu de crezut că ar fi luptat cu atâta îndârjire pentru o cauză nedemnă.

Trebuie că Marele Război l-a marcat profund. Poate prea profund.

Comentator meticolos al evenimentelor de război, din toate unghiurile: acela personal și intim al jurnalului de război; unghiul ascuțit analitic al eruditului desăvârșit în ale războiului, în *Problemele Comandamentului*. Nu în ultimul rând, din perspectiva imaginației – mai presus de toate celelalte – acesta fiind unghiul pur literar, în cele douăsprezece nuvele ale sale, scrise cu mare economie de efecte și intitulate *În retragere*.

Care anume au fost profesiile lui? Fiindcă avem atâtea dovezi clare că precis a avut mai mult decât una...

Studiase Dreptul la Universitatea

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

5

Having studied Law at the University of Bucharest before the First World War, he of course became ‘**un avocat**’, that is, in English terms, both a solicitor and a barrister, wrapped all in one.

I must humbly confess that I do not know absolutely anything about his achievements from my own family. (He had died three years or so before I was born...)

But considering he had been prospering financially—with an elegant villa at Braşov and even a German governess to take care of it (she took care of me too for a whole summer when I was old enough to remember her face and her memorable statements!), he was spoken of with the kind of respect that money almost automatically generated around him.

And then, he wrote. For the newspapers, of course. So he was also a **journalist**. Which newspapers? And what about?

I have absolutely no idea. For in my later years of adolescence and early youth I was so frantically busy hiding his intellect, his image, his very existence from the over-inquisitive Communist régime that had for half a century enveloped the whole country that no member of the family ever dared touch the

din Bucureşti înainte de primul război mondial, şi prin urmare a devenit „avocat”, pledant şi nu numai.

Mărturisesc cu părere de rău că nu cunosc direct de la membrii familiei mele nimic despre realizările lui. (A murit cu vreo trei ani înainte de a mă naşte eu...)

Având, însă, în vedere că îi mersese bine din punct de vedere financiar—avea o vilă elegantă la Braşov, de care îngrijea o guvernantă nemţoaică (tot ea a avut grijă şi de mine o vară întreagă atunci când am început să-i pot ţine minte chipul şi replicile, de-a dreptul memorabile), se vorbea despre el cu acel respect pe care i-l asigurau automat banii.

Pe deasupra, mai şi scria. La gazete, desigur. Deci a fost şi **gazetar**. La ce gazete? Despre ce anume?

N-am nici cea mai vagă idee. Mi-am petrecut adolescenţa şi tinereţea timpurie străduindu-mă să-i ascund inteligenţa, imaginea, existenţa, chiar, de iscoditorul regim comunist care a sugrumat toată ţara timp de o jumătate de veac în aşa măsură că nici un membru al familiei noastre n-a îndrăznit să atingă măcar subiectul, nici măcar în împrejurările cele mai intime.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

6

subject, not even in the most private circumstances. We had all learned ever so quickly in the late 1940's that mentioning the Past was not only perfectly useless, but could also become extremely dangerous. Especially for the younger generation.

So, the blanket of total silence enveloped the personality of Mihail Vlădescu for the rest of the century.

It was only his private life that was softly whispered around me. With awe. But it was all so very low key, and ever so fragmentary that I could, barely and with difficulty, piece two and two together for my own secret understanding.

To hide your own relatives in the remotest corners of your heart the whole and entire world seems to understand and be in full agreement with. When your own relatives happen to be evildoers, and downright criminals...

But for the very opposite reason, I never found any beginning of understanding anywhere – absolutely not anywhere. In the whole Western World, except the occasional embarrassed gesture of fairly superficial compassion, and the even more embarrassed shrug of the shoulders, accompanied by the even rarer statement – 'I'm ever so glad that that never happened to us here... neither to me,

Cu câțiva ani înainte de 1950 învățaserăm cu toții de la o zi la alta că nu ne servea la nimic să vorbim despre trecut, ba din contră, acest lucru putea să ne facă foarte mult rău. Mai ales tinerei generații.

Prin urmare, o tăcere absolută a învăluit personalitatea lui Mihail Vlădescu din clipa când a murit.

Auzeam în jur, în șoaptă, doar lucruri legate de viața lui intimă. Aproape că nimeni nu îndrăznește. Totul era spus în mare taină, atât de fragmentar încât mi-a fost extrem de greu, aproape imposibil, să descifrez eu singur lucrurile, pentru mine măcar.

Oamenii înțeleg și nu au absolut nimic împotriva să-ți ascunzi rudele de ceilalți, în adâncul sufletului tău. Cu condiția ca aceste rude să fi fost răufăcători de vreun fel, sau chiar criminali ...

Pentru motivul opus, n-am găsit pe nimeni în lume să mă înțeleagă – absolut pe nimeni. Nicăieri în apus. Am întâlnit doar gesturi de compasiune oarecum superficială, când oamenii dădeau din umeri și, extrem de rar, adăugau – „Slavă Domnului că aici așa ceva nu ni s-a întâmplat, nu nouă... nici mie, nici alor mei.”

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

7

nor to my family.'

The lack of empathy – genuine and complete empathy – *sautait aux yeux!*

The only form of compassion The Western World had developed for itself was Charity – the charity that Oscar Wilde was so very much against. Even long before he felt it on his own skin (he merely intuited that it would be there in the pipeline for him too in the months before his death).

The worst effect of Communism institutionalised for a solid half century in half Europe remains the irrecoverable **Silence**: the events, and feelings and opinions, that all those who lived them have taken to the grave with them.

So many of them people. So many of them events. So many of them emotions.

As the very last survivor of two large families numbering together more than two dozen, the number of questions I would like to ask the dead members of my mother's and my father's respective families about their past lives is more than infinite. More particularly so, when they include outstanding Philosophers, Academicians, and Parliamentarians.

And that is where Romanian history has a **Black Hole** extending over an interminable half century. How could the

Lipsa de empatie – de înțelegere autentică și profundă – *sautait aux yeux!*

Unica formă de compasiune la care a ajuns lumea apuseană e Caritatea – care îi displăcea atât de mult lui Oscar Wilde. Chiar înainte s-o simtă pe pielea lui (întuise doar că îl aștepta și avea s-o simtă în lunile de dinaintea morții).

Cea mai cumplită consecință a comunismului instituționalizat vreme de jumătate de veac peste jumătate de Europă rămâne această **Tăcere** de nerecuperat: toate incidentele, trăirile și convingerile îngropate odată cu cei cărora le-au aparținut.

Atâtea personalități... Atâtea incidente... Atâtea emoții... Căzute în ghearele uitării eterne!

Cum sunt cel din urmă supraviețuitor a două familii numeroase, care adunau laolaltă peste douăzeci de persoane, numărul de întrebări pe care aş dori să le pun celor ce au pierit deja din familiile mamei și tatălui meu despre viața lor din trecut este nesfârșit de mare. Cu atât mai mult cu cât e vorba de Filozofi, Academicieni, Parlamentari de seamă.

Vorbim aici de o **gaură neagră** – a *Black Hole* – în istoria României, care se întinde peste o jumătate de secol ce

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

8

darkest Middle Ages be allowed to be 'made possible' right in the midst of Twentieth Century civilization, and right in the heart of the 'most civilized' of all the Five Continents?

Though having been dead for more than a dozen years **before** the advent of Communism in Romania, the case of Mihail C. Vlădescu remains that of a victim in point. Constructing his biography is a near impossibility. Or an achievement at the level of a super-Doctoral Dissertation. Judging only by the amount of research involved.

For this particular Noica wrote at a time when Noica-the-Philosopher was a mere nine-year-old, and The-Venerable-Monk Noica – the philosopher's son – was about fifteen years away from being born.

Last but not least, there is the mighty literary connection: Cei Trei Crai de la Răsărit – all of them *Crai de Curtea Veche* – were, in fact, four: as the group of three very close friends in the 1930's – NOICA + ELIADE + CIORAN – was over time completed by a fourth, namely by Eugen IONESCU. Or *Ionesco*, for short. The Unique Ionescu. *Membre de l'Académie Française!*

Have there been, I presume to ask, any invisible, imperceptible, unforeseen links

parcă nu se mai termina. Cum a fost oare cu putință să i se îngăduie celui mai crunt Ev Mediu să „existe” chiar în miezul civilizației secolului XX, drept în inima celui mai „civilizat” dintre toate cele cinci continente?

Cu toate că a încetat din viață cu mai bine de doisprezece ani **înainte** de instalarea comunismului în România, Mihail Vlădescu, cel care i-a căzut victimă, e un caz emblematic. E aproape cu neputință să-i reconstruim biografia. Numai o cercetare ce ar depăși nivelul unei lucrări doctorale ar putea eventual afla. Efortul de cercetare care s-ar impune ar copleși pe oricine.

Aceasta întrucât acest Noica despre care vorbim a scris într-o vreme când Noica-Filozoful abia dacă avea nouă ani, iar Venerabilul Călugăr Noica – fiul filozofului – n-avea să se nască decât cu vreo cincisprezece ani mai târziu.

Și nu în ultimul rând, să ne gândim la o legătură literară extrem de puternică: Cei Trei Crai de la Răsărit – toți trei *Crai de Curtea Veche* – erau de fapt patru: grupul celor trei prieteni extrem de apropiați din anii 1930 – NOICA + ELIADE + CIORAN – a ajuns să includă, peste ani, un al patrulea, pe Eugen IONESCU. Pe scurt, *Ionesco*.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

9

to be established with the very Spirit in which this Vlădescu conceived and achieved the Writings assembled together in these ten volumes?

Inegalabilul Ionescu. *Membre de l'Académie Française!*

Au avut ei oare afinități nevăzute cu spiritul în care Vlădescu și-a realizat scrierile sale din cele zece volume alăturate?

[Text tradus din limba engleză de
 Lidia Vianu]

Alexandrina and Constantin Vlădescu's twelve children... on their own.
 Copiii Familiei Alexandrina și Constantin Vlădescu – cei doisprezece... fără părinții lor !

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

10

POST SCRIPTUM. **Mihail C. Vlădescu** uneori prefera ortografia **Michail**, cum se poate confirma pe coperta uneia din cele cinci cărți pe care și le-a publicat singur în deceniul care a urmat Primului Război Mondial. **Michail** sună atât de biblic, și atât de aproape de Arhanghelul Michail! Scria des și sub pseudonimul **Alexis V. Drăculea**. Unde **Alexis** reprezenta Alexandria, orașul de baștină al întregii familii Noica; inițiala **V** reprezintă, fără îndoială, patronimul Vlădescu. Dar **Drăculea**? E greu... Îmi aduc aminte vag că mama vorbea despre o moșie *Drăculești* pe care tatăl ei Constantin Vlădescu, primar al orașului Alexandria, o ținuse în arendă o bună bucată de vreme înainte de anul 1900, sub domnia regelui Carol I.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

11

Operele lui
Mi(c)hail C. Vlădescu

[pseudonim] **Alexis V. Drăculea**
 (1886-1931)

1906	G. I. Ana	<i>Florica</i> . Dramă în 5 acte	București. Minerva. Institut de Arte Grafice și Editură
1912?	Mi(c)hail C. Vlădescu □	<i>Voica</i> . Dramă în 5 acte	Tipografia cooperativă „Poporul”
1913	Mihail C. Vlădescu	<i>Înțelegerea Cordială și România</i>	București. Noua Tipografie profesională Dimitrie C. Ionescu
1915	Mihail C. Vlădescu	<i>Jurnalul unui Războinic</i>	București. Depozitul la Librăria Alcalay & Co. Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu
1918	Alexis V. Drăculea	<i>Jurnalul meu de războiu</i>	București. Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu
1918	Alexis V. Drăculea	<i>În retragere</i> . Schițe și nuvele din războiu	București. Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu
1920	Mihail C. Vlădescu. Deputat de Teleorman	<i>(Un alt) Noica contra Iorga</i> . Politica Economică și Noua Democrație. Discurs rostit în ședința Camerei de la 28 decembrie 1920	București. Imprimeria Statului

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

12

1921	Mihail C. Vlădescu. Deputat de Teleorman	<i>Rușii, nemții și noi.</i> Rostit la răspunsul la adresă în Camera Deputaților în ședința de la 9 decembrie 1921 relativ la Politica Externă a D-lui Take Ionescu, Alianța cu Polonia	București. Imprimeria Statului
1922	Alexis V. Drăculea	<i>Între Venus și Marte. Nuvele</i>	București. Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu
1923	Mihail C. Vlădescu. Fost deputat	<i>Generalul Averescu.</i> <i>Sămănătorul de ofensive</i>	București. Atelierele „Adeverul” S.A.
1925	Mihail C. Vlădescu. Fost deputat	<i>Problema Comandamentului.</i> <i>Două sisteme</i>	București. Institutul de Arte Grafice „Lupta”. N. Stroliă
1928	Alexis V. Drăculea	<i>Ioana. Tragedie în 3 acte</i>	București. Institutul de Arte Grafice „Îndreptarea”
2013	Alexis V. Drăculea	<i>In Retreat. În retragere.</i> Parallel Texts	Contemporary Literature Press

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

13

Lidia Vianu

Un mister nedelegat

Conform Catalogului Bibliotecii Academiei („Bibliografia Națională Retrospectivă”, <http://www.biblacad.ro/bnr/brmautori.php?aut=v&page=640&limit=40>), piesa *Florica* (1906) a fost scrisă de „Mihail C. Vlădescu”, cu toate că pe carte autorul semnează G. I. Ana.

Conform Catalogului Bibliotecii Centrale Universitare, piesa *Florica* a fost scrisă de G. I. Ana – autor care nu figurează cu nicio altă carte în vreunul din cataloage.

Biblioteca Academiei trece sub numele „Vlădescu, Mihail C. (1865-1944)” și volumul „*Lacrimi adevărate. Nuvele*. [De] C. Mihail Vlădescu. București, Minerva, Inst. de Arte grafice și Editură, 1915. (19,5 x 10,5). 112 p. 30 bani. (Biblioteca Minervei, nr. 169)”.

Aflăm, însă, pe un site cu biografii literare corecte, că volumul *Lacrimi adevărate*, apărut în anul 1915, a fost volumul de debut al scriitorului George Mihail Vlădescu (1885-1952). Pe de altă parte, Crispedia nu menționează deloc pe Mihail C. Vlădescu, nici pe G. I. Ana, și prin urmare nici nu atribuie piesa *Florica* (1906) vreunuia dintre ei (http://www.crispedia.ro/George_Mihail_Vlădescu_-_biografia_viata_activitatea_si_opera_literara).

Rămâne să identificăm de unde vin datele nașterii și morții celui Mihail C. Vlădescu din Catalogul Bibliotecii Academiei: 1865-1944.

Ele apar pe site-ul intitulat „Compendium” ca aparținând unui „profesor de botanică și om politic român”, cu numele de Mihail Vlădescu (http://www.compendium.ro/pers_detalii.php?id_pers=2264&prenume_pers=Mihail&nume_pers=VLADESCU).

Următoarele volume provin din biblioteca personală a lui C. George

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

14

Sandulescu, nepotul lui Mihail C. Vlădescu (1886-1931) – fiul surorii scriitorului. Ele aparțin fără nicio îndoială celui de care ne ocupăm:

[1912]	Mihail C. Vlădescu	<i>Voica</i> . Dramă în 5 acte	Tipografia cooperativă „Poporul”
1913	Mihail C. Vlădescu	<i>Înțelegerea Cordială și România</i>	București. Noua Tipografie profesională Dimitrie C. Ionescu
1915	Mihail C. Vlădescu	<i>Jurnalul unui Războinic</i>	București. Depozitul la Librăria Alcalay & Co. Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu
1918	Alexis V. Drăculea	<i>Jurnalul meu de războiu</i>	București. Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu
1918	Alexis V. Drăculea	<i>În retragere</i> . Schițe și nuvele din războiu	București. Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu
1922	Alexis V. Drăculea	<i>Între Venus și Marte</i> . Nuvele	București. Tipografia profesională Dimitrie C. Ionescu
1923	Mihail C. Vlădescu. Fost deputat	<i>Generalul Averescu</i> . <i>Sămănătorul de ofensive</i>	București. Atelierele „Adeverul” S.A.
1925	Mihail C. Vlădescu. Fost deputat	<i>Problema Comandamentului</i> . <i>Două sisteme</i>	București. Institutul de Arte Grafice „Lupta”. N. Stoliță
1928	Alexis V. Drăculea	<i>Ioana</i> . Tragedie în 3 acte	București. Institutul de Arte Grafice „Îndreptarea”

Data 1912 pentru piesa *Voica* nu apare trecută nicăieri în volumul publicat de autor. Ea este stabilită de Biblioteca Academiei. Este o dată plauzibilă, având în vedere că – așa cum afirmă prefața autorului însuși la *Voica* – este vorba de „prima” lui

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

15

„încercare”, semnată Mihail C. Vlădescu. Cu 16 ani mai târziu, Vlădescu semnează o a doua încercare cu pseudonimul Alexis V. Drăculea: această a doua încercare este de fapt o rescriere a primeia, probabil în speranța că „Se va găsi și pentru noi în România Mare o scenă care să ne dea adăpost”.

Prefața lui George Sandulescu la această ediție tentativă de Opere Complete de Mihail C. Vlădescu începe prin a spune că existența scriitorului este învăluită în mister. A murit la vârsta de 45 de ani. Curând după moartea lui, teama familiei de opresiunea regimului comunist l-a îngropat a doua oară. Născut la câțiva ani după ce Mihail C. Vlădescu dispăruse, George Sandulescu nu a avut niciodată informații clare despre acest unchi. Din cei 12 copii ai familiei Vlădescu, niciunul nu a rupt tăcerea.

Tot ceea ce ne poate spune George Sandulescu este că unchiul său scriitor a studiat Dreptul la Universitatea București, a fost apoi soldat în primul război mondial, și de asemenea a fost gazetar, deputat, comentator al politicii țării și al strategiei militare. Era un om înstărit. Găsim și în cărțile lui Vlădescu dovezi că așa au stat lucrurile. Aceste cărți pe care le publicăm acum păstrează nemodificate ortografia și punctuația autorului de la începutul secolului XX.

Mihail C. Vlădescu sub numele real și încă două pseudonime. Întâi se semnează **Michail** (scris **Г**) C. Vlădescu în drama în 5 acte *Voica* (1912?). Trei volume de proză (*Jurnalul meu de războiu*, 1918; *În retragere*, 1918; *Între Venus și Marte*, 1922) și tragedia în 3 acte *Ioana* (1928) sunt semnate de el sub pseudonimul **Alexis V. Drăculea**.

MiГhail are rezonanță Biblică și în același timp trimite la Arhanghelul Mi(c)hail. **Alexis** trimite la Alexandria, orașul de origine al întregii familii Noica, familia mamei lui Mihail C. Vlădescu. **V** are fără îndoială legătură cu numele de familie Vlădescu. Cât despre **Drăculea**, sensul nu este deslușit. Nepotul scriitorului, C. George Sandulescu, editor al Operelor lui complete, își amintește că mama lui, Elena Săndulescu, sora lui Mihail C. Vlădescu, vorbea de Drăculești, moșia arendată de Constantin Vlădescu, tatăl ei, primarul orașului Alexandria: toate acestea se petreceau înainte de anul 1900, sub domnia regelui Carol I.

Aflăm câte ceva din cărțile înseși. De pildă, prefața la piesa *Voica* ne indică

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

16

oarecum data publicării ei înineata celorlalte, ea fiind o „primă încercare”. Pe de altă parte anul 1912 ar putea fi corect, dacă mergem în direcția Bibliotecii Academiei și includem între scrierile acestui Vlădescu și piesa *Florica*, apărută în 1906 sub (probabil) pseudonimul G. I. Ana. Dar atunci *Voica* n-ar mai fi o „primă” încercare?

Am putea invoca două deducții în favoarea ideii că *Florica* a fost scrisă de aceeași mână ca *Voica* și *Ioana*.

Prima deducție ține de textul propriu-zis.

Toate cele trei piese sunt fie „tragedie” (*Voica*), fie „dramă” (*Florica* și *Ioana*). Subiectul lor este morala satului românesc, nunta țărănească, mirajul tânărului boier imoral și nefericirea de tip „Ofelia”, *toute proportion gardée*.

Personajele sunt și ele aceleași: eroina principală, mirele ostil care descoperă idila ei cu boierul, tatăl ei, mătușa ei — care a fost și doica boierului tânăr, boierul însuși și servitorul lui. În *Voica* și *Ioana*, până și numele lor sunt identice.

<i>Florica</i> 1906 G. I. Ana	<i>Voica</i> ?1912 Mihail C. Vlădescu	<i>Ioana</i> 1928 Alexis V. Drăculea
„Alexandru Radu, tatăl Floricăi Dumitru, băiat din sat FLORICA Rada, mătușa Floricăi și doica lui Alexandru Maria, fata din sat Ahmet, păzitor”.	„Teodor Pavel, tatăl Voichii Radu Un servitor VOICA Crisanta, mătușa Voichii și doica lui Teodor ”	„ Teodor Pavel Radu Trandafir IOANA Crisanta ”.

Diferă minimal deznodământul: după ce este părăsită de boier, Florica face ce poate ca să nu nască pruncul nelegitim; Voica se spânzură; Ioana înnebunește.

În rest evenimentele decurg aproape identic. Boierul o curtează pe tânăra țărăncuță, care se află în ajunul nunții. El cere ajutorul doicii lui — mătușa fetei. În toate

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

17

trei piesele fata este orfană de mamă și crescută de această mătușă, sora mamei ei. Inevitabilul se produce. Când și-a pierdut „curătenia”, eroina renunță la nuntă, iar boierul pleacă, la rugămințile doicii. După scurtă vreme revine, dar tânăra țărancă nu-l mai interesează. De aici decurge sfârșitul fetei și al piesei.

Este de presupus că un subiect tratat atât de asemănător aparține aceluiași autor. Motivul rescrierii ar putea fi, desigur, dorința autorului de a se conforma cerințelor scenei, pentru ca piesa să ajungă să fie jucată.

Fie că autorul *Floricăi* este unul și același cu autorul *Voicăi* și *Ioanei*, fie că nu, la acest punct asemnările dintre cele trei piese nu stârnesc mari curiozități.

Ajungem acum la a doua deducție, care—se va vedea—este mai mult o întrebare decât o concluzie.

În anul 1922 — an important pentru literatura europeană, marcat de James Joyce și T.S. Eliot — Mihail C. Vlădescu scrie *Între Venus și Marte*, volum de nuvele, sub semnătura Alexis V. Drăculea. Nu este prima carte semnată cu acest pseudonim. Vlădescu semnase la fel alte două cărți înainte. Este de notat faptul că acest pseudonim este folosit numai în cazul literaturii propriu-zise, al lumilor inventate. Volumele de texte reale, discursurile în Parlament, comentariile politice și militare, cum ar fi *Înțelegerea Cordială și România*, *Jurnalul unui Războinic*, *Generalul Averescu sămănătorul de ofensive*, *Problema Comandamentului*, sunt semnate simplu, cu numele adevărat, uneori urmat chiar de informația „Deputat de Teleorman”, ori „Fost deputat”. În ce privește piesa *Voica*, acolo autorul folosește doar un „c” în plus la numele Mi(c)hail.

Ce anume l-a făcut oare pe Vlădescu să-și deschidă cartea de nuvele din anul 1922 cu o scrisoare datată „octombrie 1922” și trimisă de la „Mănăstirea Snagov”? Nu știm cine anume este autorul ei, pentru că cel care o scrie refuză s-o semneze, în semn de dezaprobare față de conținutul cărții — nu înainte de a ne fi oferit totuși elementele esențiale ale unei posibile identități. Deducem din rândurile lui, indirect, și ceva din identitatea scriitorului însuși.

Nemulțumitul cititor se adresează celui care a scris volumul în cauză: „Drăculeo”!

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

18

El intră direct în subiect: „criza” literară a anilor 1920... E de la sine înțeles că epistola este și ea imaginară și că ea clarifică, fie și prin ideea de opoziție, părerile autorului însuși. Cititorul anonim are nostalgia tradiției de morală, omenie și cuviință din literatura română. Alexis V. Drăculea sfidează această tradiție prin „neastâmpăr”, „sete de observație nemiloasă și crudă”, „străini pripășiți de prin toate părțile”, „dorințe” și „violență”.

Contează mai puțin judecățile literare, ele aparținând în fond autorului însuși. Fără doar și poate că Vlădescu a simțit cutremurul din lumea literaturii occidentale din anul de grație 1922, anul Modernismului. Pe noi ne interesează însă, mai terestru și mai puțin literar, poate, cine era de fapt acest Vlădescu? De unde pseudonimul lui, și de ce oare *Florica* este semnată G. I. Ana? Este oare și *Florica* piesa lui?

Primele cuvinte ale scrisorii închipuite cu care începe *Între Venus și Marte* par să arate o cale: Mănăstirea Snagov. Urmează încă un indiciu: cearta dintre „Dănulești și Drăculești”. Cititorul anonim se declară urmaș al Dănuleștilor.

Este vorba aici de cele două familii domnitoare rivale cândva în Valahia. Dănuleștii se trag din Dan I, fiul lui Radu I cu Doamna Ana. Există oare vreo legătură posibilă cu numele declarat al autorului piesei *Florica*, G. I. Ana?

Mănăstirea Snagov, pe de altă parte, este – legenda spune – mormântul lui Vlad Țepeș, denumit și Drăculea, fiu al lui Vlad Dracul, așadar din neamul Drăculeștilor.

Doar că în, cartea lui Vlădescu, urmașul Dănuleștilor scrie tocmai din această Mănăstire Snagov, pentru a-l certa pe urmașul Drăculeștilor, „fie el și neautentic”...

Vlad și Vlădescu? Moșia Drăculești... Hotărât lucru: atunci când istoria înghite soarta unui om, chiar dacă literatura ni-l arată de parcă ar fi încă în viață, nimic nu-l poate deconspira. Acest lucru este la fel de adevărat ca și faptul că nici rafturile care gem de cărți despre *Finnegans Wake* de James Joyce nu ne pot spune nimic mai mult decât ceea ce autorul a vrut el însuși să ne spună.

Pe lângă , Piesa *Voica* mai are sub numele autorului și un semn: .

În plus, încă din 1906, în *Florica*, găsim câteva rânduri enigmatice și totuși lămuritoare, ca un fel de Cuvânt înainte: „...cartea de față n’o să vă placă!... Ea e o irupție sălbatică, în literatura noastră contemporană. O origină umilă – cum am mai spus. La

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

19

revendicări o să fim însă mulți. Fericit sar! Strâng mâna. Îmbrățișez pe toți." Semnat: „ANA”.

Întrebarea cu care am început rămâne: am înțelege oare altfel aceste cărți dacă am ști mai clar cine a fost Mihail C. Vlădescu? Poate că ele nu sunt singurele lui scrieri? Se va găsi, nădăjduim, un cercetător care să încerce imposibilul. La aproape 585 de ani de la nașterea lui Vlad Tepeș, cunoscut occidentalilor sub numele de Dracula, și la aproape 130 de ani de la nașterea lui Vlădescu-Drăculea ____

Cu atât mai mult cu cât Mihail C. Vlădescu a fost nu numai unul dintre scriitorii Moderniști ai României: el a fost și om politic. Dovedesc acest lucru discursurile lui în Parlamentul României, ca Deputat de Teleorman. Găsim în aceste discursuri o remarcabilă inteligență vie, o ironie mușcătoare, o prezență de spirit cuceritoare, și o cunoaștere impecabilă a situației internaționale interbelice. O adevărată personalitate a anului 1922... Ca să-l parafrăzăm pe cronicarul Miron Costin din veacul al XVII-lea, „Nasc și la Alexandria oameni.”

București, Miezul nopții, 31 decembrie 2014

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

20

Mihail C. Vlădescu

Înțelegerea Cordială și România

Editat de
George Sandulescu și Lidia Vianu

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

21

Prefață

Ultimele evenimente din Balcani au fost o surprindere pentru țara noastră și faptul că însăși puterea ei era direct în joc, a făcut ca cel puțin acum, toată atențiunea să ne fie îndreptată spre afacerile din afară. Altfel curiozitatea pentru astfel de chestiuni, publicul românesc o împărtășește foarte puțin, ceea ce s-a dovedit a fi un serios dezavantaj în cursul crizei prin care am trecut, găsindu-ne complet nepregătiți și desorientați. În afară de unele excepțiuni, câteva cazuri izolate, gustul pentru problemele externe nu se va forma ușor la noi, decât poate numai dacă destinul ne va fi rezervat o nouă serie de surprinderi în genul celor la care am asistat acum. În special lumea politică obișnuită să nu atribue decât o importanță mediocră acestor chestiuni, anevoie va recunoaște necesitatea pentru fiecare din noi a unei adevărate școli în această direcție.

Problemele de organizare ale vieții noastre de stat, lupta dintre partide, legile economice și sociale, iată la ce se reduc toate aspirațiunile politice din regat.

Generația lui Ion Brătianu a avut de înfruntat mari dificultăți externe. I-a fost dat să cunoască succesul, precum după un războiu glorios a încercat și cele mai crude decepții. Congresul dela Berlin a consfințit marea nedreptate a Rusiei față de poporul român.

De atunci un desgust profund pentru marile puteri, pentru afacerile din afară se simte în toate actele noastre. Opinia publică ca și lumea politică le-au arătat o atențiune slabă, îndreptându-și toate privirile în interior. Absorbiți de atâtea probleme interne, convinși că numai avem nimic de așteptat de la alții, ne-am pus toate eforturile pentru ridicarea vieții din năuntru a țării. Astăzi afacerile noastre din afară nu se știe cine le conduce. Știm numai atâtă că aparținem Triplei alianțe. În materie externă un fost president de consiliu nu știe mai mult decât un alegător de colegiul al II-lea.

Acestea sunt faptele pe care le știm toți, pe care nu le tăgăduiește nimeni. A nu te preocupa de situația factorilor internaționali, a ignora modificațiunile profunde în

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

22

politica mondială, a nu trage din ele concluziile firești pentru țara ta, iată ce orice conștiință cetățenească a unui regat liber nu poate admite fără a nu protesta.

Nu este atitudine demnă pentru un popor, care sub pretext ca ridică viața internă a statului, renunță de a-și mai spune cuvântul în afară, impunându-și o linie de conduită inacceptabilă de rezervă și renunțare.

„Fiindcă suntem un Stat mic, nu prea trebuie să ne ocupăm de ce e la alții. Să vedem de ce e la noi înăuntru. Avem destul... Un patrimoniu care ne ajunge. Să perfecționăm instituțiunile. Să luăm „Plevna internă”... Iată cuvântul de ordine al oamenilor noștri politici.

Ca și cum Statul acesta ar fi un particular, care după un trecut de luptă și de succese, nu i-a mai rămas decât să-și organizeze confortul pentru ca să-și fi terminat misiunea. Un Stat care e speranța a milioane de Români nu poate să fugă de răspundere, nici să renunțe la luptă sau să aspire la odihna pe care i-o dă numai conștiința datoriei împlinite. Nu trebuie să abdicăm la voința noastră de națiune mare, lăsând să se secătuiască izvoarele de energie și de expansiune care ne-au mai rămas. Crima de care acuzăm regimul actual al Țării Românești, e că fără o reacțiune, el va stârpi într-o zi în noi sentimentul solidarității de neam, exagerând egoismul social și individual din cauza desfrâului luptelor interne, la care ne-a condus.

Trebuie să se știe odată că o politică externă de fapte și inspirată de interese superioare abanadonate până acum, începe să-și aibă luptătorii ei. Nici odată ea nu s-a impus mai mult, decât acum după lecțiunile crude care ni le-au dat evenimentele din Balcani. Toate problemele care privesc situația noastră internațională trebuiesc cercetate și fiecare trebuie să-și facă o datorie din a-și apăra cu curaj punctul său de vedere.

N-am pretenția de a face aici un studiu analitic asupra Triplei înțelegeri. Vreau să pun numai în evidență câteva acte din politica contemporană care au fost decisive și au preparat desfășurarea ultimelor evenimente. Slabul ecou care l-am avut însă în țară, la oamenii de guvern și în opinia publică, explică destul pentru ce România n-a putut ieși victorioasă și mărită din ultima criză orientală. O diplomatie mai avisată și cu o intuiție în adevăr superioară ar fi înțeles că constituirea Triplei înțelegeri este rezolvirea atâtor afaceri în Extremul Orient, în Africa de Nord, în Asia și era de prevăzut că lichidarea se va întinde și spre noi, în Orientul balcanic. Sunt în țara

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

23

românească oameni de stat care au crezut până în ajunul războiului balcanic că nu mai există nici o altă politică în Europa decât aceea a Triplei alianțe. S-au înșelat pe deaîntregul. Capitolele care urmează sunt dovada că cuvântul hotărâtor numai răsună de mult, ca în timpul lui Bismark, dela Berlin, ci dela Londra. În această privință politica României a semănat foarte mult cu a Turciei, cu singura diferență, că pe când noi am rămas la ce știau părinții noștri la 1878, Turcii ca orientali mai buni, se opriseră la ce știuseră acum 300 de ani, cel puțin.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

24

Rusia 1917. Palatul de Iarnă

CONTEMPORARY
 LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>
 The University of Bucharest. 2015

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

25

Supremația germană

Dela pacea de la Frankfurt 1872 și până la demisia lui Bismarck 1891, în tot acest spațiu de timp de aproape 20 de ani, Imperiul German a exercitat o adevărată egemonie asupra Europei. Cancelarul de fier era stăpân pe acel concert de state care altă dată primea ordinele lui Napoleon I, precum mai târziu se supunea măsurilor reacționare ale Sf. Alianțe și în urmă aberațiilor generoase ale lui Napoleon al III-lea.

Tirania diplomatică a lui Bismarck avea la bază un principiu: împiedicarea oricărei coalițiuni în Europa care s-ar fi putut îndrepta la un moment dat și în contra țării sale. Tot succesul acestei politici e că știuse să zădărnicească atâta vreme formarea de grupări de puteri în afară de influența lui. Mai mult, chiar dreptul de inițiativă a unei acțiuni comune între puteri era o prerogativă rezervată numai cabinetului dela Berlin. El a făcut tratatele de alianță care i-au convenit, fiindu-i permis să încheie convențiuni chiar în contra propriilor săi aliați. Greșala lui Napoleon I e că fiind soldat înainte de toate, a disprețuit opera diplomaților, convins că coalițiunile se pot desființa numai prin sabie. Bismarck din contra, făurise Imperiul German nu numai prin „fierul și sângele” pe care-l răspândise din belșug ci și prin prevederea și genialitatea calculului său politic.

La 1872 el încheie alianța celor trei împărați, între Germania, Rusia și Austria care se dizolvă după războiul ruso-turc din 1877. În 1879 Germania și Austro-Ungaria încheie singure un tratat de alianță la care în 1882 se asociază și Italia, formând astfel Tripla Alianță. Ca să ne facem o idee de starea relațiilor de atunci și de libertățile pe care și le lua cabinetul din Berlin, e că în 1884 o nouă Triplă Alianță ia naștere între cei trei împărați (Germania, Rusia și Austria) la Skiernevici. De Italia nu e vorba în această nouă alianță. În realitate ea profită numai Germaniei, căci în baza tratatelor dela 1879 și 1882 (între Germania, Rusia și Italia), dacă Rusia ar fi atacat una dintre aceste puteri (Germania sau Austria), avea să lupte cu amândouă odată. Conform celei de-a doua convențiuni din 1884, dacă o putere streină (Franța) ar fi atacat Germania, Rusia

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

26

trebuia să rămâne neutră. Prin urmare iată paralizată orice mișcare a Rusiei.

Franța continua să trăiască într-o izolare completă; în timp ce Anglia da un concurs fățiș tuturor combinațiilor lui Bismarck, vechea amicitie între Germania și Anglia dovedindu-se astfel deplină.

Cu suirea pe tron a lui Wilhelm II politica despotică a Prințului Bismarck dispare. Europa pare că răsuflă. Constelațiunile politice încep să se miște. Dubla alianță ia naștere în 1891.

Totuși situația preponderantă a Germaniei e neconstestabilă. Deși în fața ei Franța și Rusia și-au dat mâna cu scop de-a-i contrabalansa influența ei, acest fapt nu-i micșorează cu nimic marele său prestigiu politic.

Până la 1901, anul suirii pe tron a lui Eduard al VII, supremația Germană domină politica europeană. Vom vedea cum dela această dată începe a se organiza o rezistență în contra ei în mod sistematic, sub presiunea Angliei, alarmată de succesele și proporțiunile uriașe ale puterii germane.

Să vedem dacă Franța și Rusia unite acum au reacționat în contra adversarului său comun. Dela început trebuie să declarăm că acțiunea Dublei Alianțe a fost nulă. O lipsă totală de orientare a caracterizat politica sa până în 1901. Atât Franța cât și Rusia au căutat să se miște fiecare numai în sfera sa de acțiune, urmând numai interesele lor speciale. Din această cauză, Alianța nu și-a putut da toate roadele. Instrumentul diplomatic deși existent nefiind însă întrebuințat, nu s-a putut obține lipsind acțiune convergente și intense, nici un rezultat.

În adevăr, Rusia fiind sigură în Europa pe concursul militar al Franței și-a îndreptat toată atențiunea spre posesiunile ei din Asia. Dorința de noi cuceriri comerciale și avantaje economice au dus-o într-o bună zi la un dublu conflict: de o parte cu Anglia cu care se găsea deja într-o veche și permanentă rivalitate, de alta cu Japonia în Manciuria și Coreea. Se știe care a fost sfârșitul tragic al acestei politici de expansiune a aliatei Franței. Puterea militară a Rusiei a fost literalmente strivită în câmpiile dela Mukden. În timp de patrusprezece luni toate eforturile ei îndelungate de a-și crea în Extremul-Orient un imperiu cu care ar fi putut rivaliza numai Indiile s-au spulberat ca prin farmec. Învingătoare ea nu putea decât să se întoarcă în Europa. Dacă Tripla Alianță jubila, Dubla Alianță era pe punctul de a-și semna actul de deces.

Franța în această perioadă de mai bine de un deceniu a dus aceeași politică pe

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

27

contul său propriu. Luptele interne au fost de-o violență extremă. Afacerea Dreyfus, chestia congregațiilor religioase au paralizat Republicei orice inițiativă mare în afară.

Vechea ei inimizție cu Anglia a devenit mai vie ca oricând. În Africa, în Asia și Oceania ori unde interesele ambelor țări veneau în atingere, neînțelegerile trebuiau să ia proporțiile unui conflict. În special chestia Egiptului a fost una din acelea care a divizat mai mult cele două popoare. În 1898, Septembrie, Anglia e pe punctul să declare războiu Franței. Colonelul Marchand ocupase cu puțin înainte Fachoda (Nilul de jos). Cabinetul din Londra surprins de această „gafă eroică” a cerut imediat evacuarea localității cucerite. Puțin a lipsit ca escadra engleză care evolua în apele Bisertei să debarce trupe în Tunisul golit de apărători cari fuseseră trimiși cu puțin înainte în Sudan.

Se știe cum s-a terminat această afacere. Ea a fost una din cele mai teribile umilințe pe care le-a suferit Franța vre-odată.

Iată dar bilanțul Dublei Alianțe în perioada în care ne ocupăm. În mâinile diplomaților alianța Franco-Rusă a fost un instrument slab de care nu s-au știut servi. Cei doi membrii au suferit în parte eșecuri grave fără ca printr-o acțiune combinată, metodică și continuă să le fi putut înlătura sau atenua efectele. Singura activitate a alianței în acest răstimp au fost nenumăratele vizite, manifestații, banchete și telegrame cari s-au schimbat între Paris și St. Petersburg. A fost într-adevăr o mișcare protocolară unică între guvernul Țarului și al Republicei.

Singură Englitera nealipită nici unui fel de grupări, își conducea triumful politicei sale imperialiste în Colonii cu o tenacitate și cu un sânge rece admirabil. Aceeace se petrecea pe continent cădea pe planul al doilea. Lordul Rosbery spunea cu dreptate în 1893: „Politica externă a Marii Britanii a devenit o politică colonială. Ea ne e dictată mai mult dela marginele imperiului nostru decât dela Londra”. În Asia ducea o luptă înverșunată împotriva Rusiei. În Turkestan, Afganistan și Persia, Englezii vedeau în prezența Rușilor un pericol. Domnia Indiilor putea să le fie amenințată și prin Tibet. În toate aceste puncte, dar mai ales în timpul din urmă în Manciuria, cabinetul din Londra a dus o luptă de exterminare împotriva Rușilor. Alianța Anglo-Japoneză din 1902 a ieșit din această necesitate în care trebuie să vedem și origina războiului ruso-japonez.

Marea ei prietenie pentru Germania care-și are obârșia încă din timpul

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

28

războaielor napoleoniene, (Prusia pe atunci era o putere de al doilea ordin), nu s-a desmințit nici de astădată nici un singur moment. Cu o artă superioară mai nainte Bismarck știuse să-și atragă aprobarea și încrederea necondiționată a guvernului din Londra pentru realizarea vastelor sale planuri politice. Imperiul German nefiind o putere maritimă și colonială nu putea fi un rival Angliei ci un aliat natural care trebuia opus pe continent când Franței, când Rusiei, cei doi adversari neîmpăcați ai ei. De aici statornicia amicitiei anglo-germane. Ea a durat până în ultimii ani ai domniei reginei Victoria, fiind unul din principalele atuuri ale supremației germane pe continent.

După înlăturarea lui Bismarck dela putere, Tripla Alianță a continuat să meargă pe drumul tras de autorul ei. Conducerea efectivă revenea de drept guvernului din Berlin. Cele două aliate păstrau un rol subordonat și Wilhelm II găsea în colaboratorii săi niște instrumente docile.

Situațiunea preponderantă a Germaniei în această combinațiune i-a asigurat și partea cea mai mare de foloase. Prin forța lucrurilor, partea leului i se rezervase.

În timpul lui Bismarck, imperiul German cunoscuse toate succesele și toate victoriile în domeniul politicei. Sub Wilhelm II, prin expansiunea industrială și comercială avea să-și câștige întâetatea economică. În curând toate piețele Europei aveau să fie invadate de produsele germane, înlocuind produsele similare franceze, engleze sau americane. Acelaș lucru avea să se întâmple și aiurea, ori unde va găsi debușeuri în China, în Indii, în Asia Mică, în Americile de Sud și chiar Statele-Unite.

În 1902 Wilhelm II obține dela Poartă concesiunea drumului de fier dela Bagdad, una din cele mai frumoase victorii ale diplomației germane, Turcia Asiatică fiind câmpul de activitate cel mai întins și visul de aur al politicei germane coloniale.

Nu tot aceeaș afacere au făcut Austro-Ungaria și Italia în calitatea lor de membre ale Triplei Alianțe, ținute într-o stare de relativă inferioritate, ele erau departe să tragă toate avantajile politice și economice la care ar fi râvnit.

Cu deosebire Italia se văzu nevoită să se apropie în cele din urmă de Franța. Primele legături de amicitie între cele două țări se stabilesc între anii 1897-1898, cand între guvernele dela Paris și Roma se regulează afacerile privitoare la Tunis, se încheie un tratat de navigație și o convenție comercială. Acest gest de a se emancipa de sub tutela germanică a fost hotărâtor în criza dela 1900, când grație intervenției finanței

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

29

franceze, piața Romii a fost scăpată dela dezastru. Raporturile de ordin financiar și economic, au atras după sine un eveniment politic de cea mai mare importanță: înțelegerea franco-italiană. Un învățământ folositor avea să tragă guvernul din Roma în ceeace privește înfeudarea lui la care consimțise de bunăvoie față de Berlin. Politica anti-franceză a lui Crispi, elevul și admiratorul lui Bismarck, își dădea roadele funeste: industria și comerțul către 1895 erau aproape de ruină. Bugetele se soldau cu deficite enorme. Denunțarea tratatului de comerț cu Franța era una din cauzele principale ale acestei situațiuni precare. „Consecințele economice ale alianței noastre cu Germania sunt dezastruoase”, spuneau toți cei care combătuseră până atunci Franța. Intriga lui Bismarck trăise... Se știe că grație lui Napoleon III, Italia și-a dobândit unitatea pe câmpiile dela Solferino și Magenta. Datoria de recunoștință a noului stat a durat scurtă vreme. Fie că greșelele împăratului francez pentru apărarea statului papal, fie pretențiunile de mai târziu ale politicianilor clericali ai Republicei, cele două țări s-au văzut în scurtă vreme în taberi opuse, combătându-se. Nu e mai puțin adevărat că ardoarea cu care poporul italian a îmbrățișat cauza lui Bismarck și rolul de agent provocator față de Franța, sunt lucruri pe care chiar Istoria le înregistrează cu surprindere și rămân până la un punct inexplicabile. A trebuit ca lecțiuni dure să sufere Italia pentru ca să ajungă în cele din urmă la înțelegerea exactă a lucrurilor. Renunțând la pretențiunile ei în Tunis, strângând raporturile economice și financiare cu Franța pe care altă dată le repudiasse, primind în sfârșit acordul mediteranean, se făceau acte de politică cuminte, conformă cu adevăratele interese ale tânărului stat.

Italianii au crezut că intrând în Tripla Alianță vor avea într-o zi Africa de Nord și vor stăpâni poate Mediterana. Cancelarul de Fier le spunea chiar „că imperiul mediteranean le aparține din cauză că au coaste de două ori mai întinse ca Franța”. Ce iluziuni! Ce decepțiuni avea să încerce peste câțiva ani cabinetul din Roma, pentru mirajul care-l deșeptase Bismarck și pentru că îi servise drept coadă de topor în politica lui de agresiune și intimidare generală. Neavând dela aliatul său din Berlin nici un fel de garanții, nici un fel de precizuni în realizarea politicei sale mediteraneene, Italia a pierdut în Tripla Alianță un timp prețios, neobținând nici o satisfacțiune în această direcție. Bismarck a evitat cu maestrie să-și ia angajamentul de a o ajuta în scopurile ei mediteraneene, Wilhelm II asemenea.

În timpul acesta hegemonia politică germană căreia Italia îi dase sprijinul

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

30

necon condiționat, își producea efectele. Franța, Anglia și Italia în curând aveau să se strângă tus trele la un loc, ca să-și salveze fiecare interesele în Mediterană amenințate de o singură putere maritimă și comercială, formată pe nesimțite, cu o repeziciune diabolică, sub privirile neîncrezătoare ale tuturilor, cu concursul indirect sau direct al tuturilor.

Încă odată, care a fost concursul pe care l-a dat Bismarck și Wilhelm II Italiei în Mediterană? Căci singura rațiune a înrolării ei la Tripla Alianță a fost Mediterana. Doar s-a produs a doua zi după ocuparea Tunisului în 1882... De sigur că nici unul. Această constatare e utilă, pentru că ea se va aplica și României, atunci când vom examina înfeudarea ei la Tripla Alianță.

Este adevărat că pentru a opune în mod eficace influenței franceze în basinul Mediteranei, Italia a dus o politică comună cu Anglia, fiind în tot acest timp în fapt ca și aliata. Perzând Tunisul Marea Britanie drept compensație, a căutat să-i înlesnească drumul amicei sale spre Marea Roșie. Din nenorocire era o deosebire mare între puterile de atunci ale Italiei și visurile ei de mărire colonială. Dezastrul trupelor italiene în Abisinia veneau să confirme acest trist adevăr.

Să vedem ce rezultate a obținut Austro-Ungaria în Tripla Alianță. După pacea de la Frankfurt, toată politica lui Bismarck era să ocupe atențiunea Franței afară din Europa, în colonii. Acelaș lucru făcuse și cu Austria după ce a zdrobit-o la Sadova. Silită să renunțe la revendicările ei în centrul Europei, monarhia habsburgică avea tot concursul și încurajarea spre o politică Orientală. Cei doi învinși fiind împinși de Cancelarul de Fier în aceste direcțiuni, găseau astfel un câmp imens de activitate și o diversiune subtilă la dezastrele trecute.

Față de cabinetul din Viena, politica lui Bismarck a fost plină de atențiuni, chiar generoasă cu scopul evident de a o atrage la sine și de a o interesa cât mai mult la soarta imperiului german.

La 1872 se încheie alianța celor trei împărați, în care intră Austria, Rusia și Germania. După Congresul dela Berlin, Rusia fiind sacrificată de Bismarck în favoarea Austriei, această alianță se dizolvă.

Cele două puteri germanice rămân de acum legate în mod indisolubil. Germania, este adevărat că în această împrejurare a ajutat mult Austria. Tratatul dela St. Ștefano, neținând seamă de interesele Austriei, aceasta a protestat cerând împreună

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

31

cu Anglia revizuirea lui. Afacerea a stat în mâna lui Bismark, care avea să decidă între Viena și Petersburg: ori primește tratatul dela Sf. Ștefano și atunci pierde Austria pentru totdeauna, ori îl revizuieste și atunci își face dușmană Rusia. Bismark n-a ezitat să abandoneze Rusia, săvârșind marea trădare, cum o numea Țarul Alexandru al II-lea. Congresul dela Berlin a dat Austriei în gaj Bosnia și Herțegovina, reabilitând puterea și influența ei în Peninsula Balcanică, zdruncinată prin victoriile Rușilor și tratatul dela Sf. Ștefano. Influența Austriei a mers din acest moment crescând în Balcani. Sprijinită de Anglia, veșnic contra Rusiei, profitând de situația ei morală în Tripla Alianță, ea a exercitat o înrîurire puternică, înlocuind a tot puternicia rusească în țările mici, ca Bulgaria (domnia lui Batemberg, politica lui Stambulof) și Serbia (Regele Milano). Nu mai vorbim de România, unde ascendentul politicei din Viena a devenit considerabil în urma greșelii comisă de Ruși de a ne răpi Basarabia.

Politica lui Bismark a susținut într-adevăr în mod eficace revendicările Austriei în Orient, cu toate eforturile lui de a concilia interese opuse ca cele Austro-Ruse, care veneau neîncetat în conflict. După 1891 rivalitatea acestor două puteri pierde încetul cu încetul din acuitate și în 1897 între cele două guverne se încheie un acord prin care se hotărăște menținerea statului-quo în Balcani, determinându-se în același timp și sfera de influență a fiecăruia dintre contractanți. Rusia în timpul acesta avea atențiunea îndreptată spre Extremul orient unde își concentra toate eforturile sale, lăsând de fapt direcțiunea afacerilor Austriei; ea mărginindu-se numai la o aprobare pe care totdeauna s-a grăbit să o dea.

Wilhelm al II-lea a avut aceeași politică „leală” în contrast cu agitațiile provocatoare din 1898 ale societăților Pangermaniste din imperiu față de guvernul lui Franz-Iosef. La împărțirea zonelor de influență din Turcia, ambii aliați au procedat cu sistemă și metodă pentru a se preveni pe cât posibil orice neînțelegere sau conflict de interese. Constantinopolul împreună cu Turcia Asiatică, Anatolia, Siria, Palestina, erau abandonate Germaniei. Salonicul, Turcia Europeană, Macedonia, Tracia cădeau în lotul Austriei. Fiecare a căutat să pue cât mai mult stăpânire pe aceste provincii, care ocupă teritorii imense, asigurându-și prin intermediul guvernului dela Constantinopol toate avantajele, toate concesiunile și toate fanteziile economice, administrative și comerciale. În special diplomația Germană, condusă de oameni capabili, a fost admirabilă prin rezultatele la care a ajuns.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

32

Substituindu-se influențelor mai vechi a celorlalte națiuni occidentale, ea a făcut ca astăzi să se zică de imperiul turcesc din Asia că e o vastă colonie Germană.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

33

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

<http://editura.mttlc.ro>
The University of Bucharest. 2015

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

34

Isolarea Angliei

Situația Mării Britanii la suirea pe tron, 22 Ianuarie 1901, a lui Eduard VII era din cele mai grele. Războiul din Transvaal era un obiect de neliniște pentru Londra, atât prin pierderile materiale și morale ce le suferise în cursul acestei campanii, cât și prin repercusiunile care le avea zilnic în lumea politică internațională. O ostilitate vie domnea pretutindeni în toate centrele Europei, alimentată prin manifestațiunile de simpatie pentru bravul popor bur, la care nu întârzia să se asocieze chiar cercurile oficiale respective. Aceeace contribuia să îngreuneze situația Angliei era și politica sa de până acum. Fiind în conflict cu mai toate marile puteri, nu era nici una pe care să n-o fi jignit adânc până în cele din urmă, fie printr-o atitudine intransigentă, fie prin vre-o lecțiune aspră pe care să ținut să i-o aplice.

Bismark izolase altădată Franța prin arbitrarul său. Anglia se vedea astăzi în aceeaș situație ca rivala ei pe vremuri, grație cunoscutei formule politice: splendid isolation. Relațiunile sale începând cu Franța și Rusia și sfârșind cu Germania și Italia erau din cele mai precare.

În opoziție cu Englitera, Germania se bucura de o situație din cele mai favorizante împrejurul lui 1901. Wilhelm II printr-o politică pașnică și abilă, știuse să-și atragă încrederea și simpatia celorlalte guverne, tocmai în timpul când comerțul imperiului atingea cifre necunoscute până atunci și când flota sa de războiu amenința să devie a doua în lume. Franța însăși, învinsa de la Sedan, se lăsase a fi mișcată în nenumărate rânduri de manifestațiunile corecte și pline de curtoasie ale guvernului din Berlin.

Nu odată cabinetul din Londra a bănuat chiar existența unor proiecte de alianță între Paris, Berlin și St. Petersburg. Ceva mai înainte, în trecerea D-lui Hanotaux pe la Quay d'Orsay, s-a putut vorbi chiar în mod serios de eventualitatea unei apropieri franco-germane. Dacă nu uităm că la expoziția universală din 1900, Germania a luat parte în mod oficial (Bismark la 1889 refuzase această onoare), și Wilhelm II a invitat generalismul armatei franceze la manevrele imperiale în 1901, atunci tabloul

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

35

relațiilor franco-germane e complet. Toate acestea, și am mai putea cita și altele, sunt semne evidente că Wilhelm II, cu mai multă prevedere și mai mult curaj, s-ar fi putut pune în fruntea unei mișcări a puterilor continentale, din care Anglia ar fi fost fatal exclusă. Cabinetul din St. James totdeauna bine informat și totdeauna în gardă, s-a arătat alarmat de această întorsătură și a căutat îndată să avizeze pentru a înlătura o coaliție în perspectivă.

Germania era pe cale să facă un mare serviciu Rusiei în Asia, ceea ce exaspera și mai mult guvernul britanic. Una din cauzele care a contribuit să arunce mai multă neîncredere, accentuând o rivalitate surdă între cele două națiuni, a fost tocmai faptul pe care-l vom povesti.

În 1900, Octombrie, între guvernul englez și german se încheie un acord prin care părțile se obligă a respecta integritatea provinciilor Chinei și își dau câteva asigurări în ce privește interesele lor economice. Ce se întâmplă? Rusia vrea să smulgă dela guvernul chinez o convenție, prin care Manciuria era în fapt abandonată ei. Pentru D-l de Bülow, cabinetul din Sf. Petersburg era liber să încheie orice convenție ar fi vrut cu guvernul chinez, fără ca guvernele din Londra și Berlin să aibă dreptul să protesteze.

Din contra, Lordul Landsdowne, ministrul de externe al Angliei interpretează cu totul altfel dispozițiunile acordului din 1900. El pretindea că Germania și Anglia sunt datoare să intervie la Peking pentru a împiedica pe Ruși să obție avantaje speciale în Manciuria, care ar fi compromis definitiv interesele engleze în Extremul-Orient. De aici o vie discuție, în parlament miniștrii englezi atacau miniștrii germani, denunțându-i ca pe niște politicieni care nu-și respectă angajamentele. Aceștia la rândul lor nu rămâneau mai pe jos. În realitate lupta lua proporții neobișnuite, prin apropierea care se stabilise între guvernul german și cel rus. Mai ales în Maiu 1901, când împrumutul rus de 425 milioane a fost realizat pe piața Berlinului, o enervare generală domnea în întreaga opinie publică. Cabinetul din St. James a avizat și de astădată cu o artă superioară și prin soluțiunea care a găsit-o și-a asigurat în această afacere triumful final. În adevăr. La 30 Ianuarie 1902 un tratat de alianță ofensivă și defensivă se încheie între Anglia și Japonia, care avea să răpească Rusiei tot și să-i asigure în scurtă vreme Marei Britanii o situație excepțională în Extremul-Orient, în dauna adversarului care până atunci amenința să acapareze tot în profitul său.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

36

Relațiunile cu Germania care altădată erau așa de cordiale, deveneau din zi în zi mai dificile. În această putere Anglia perdea o forță care ar fi ținut în respect cu succes rivalele ei seculare. Anglia dar se vedea izolată. La un moment dat Franța, Rusia și Germania și-ar fi putut da mâna și urmările acestei politici ar fi fost incalculabile pentru desvoltarea puterii britanice. Acest conflict între Londra și Berlin se accentuase din ce în ce, până a ajunge a se transforma într-un abis. Chestiunea drumului de fier dela Bagdad venea să ridice toată aversiunea Germaniei în contra atitudinii guvernului din Londra. Se știe ce înseamnă pentru Germania drumul de fier dela Bagdad. Este tot visul lor de grandoare colonială în Asia. Unul din punctele cardinale ale politicei lor. Anglia se arată hotărât ostilă acestei întreprinderi, zădărniciind toate încercările cabinetului din Berlin în această privință.

Această linie ferată până la Golful Persic este drumul cel mai scurt spre Indii, deci un motiv mai mult dacă nu adevăratul motiv ca Anglia să fie adversară proiectului.

Dificultățile cu Germania vom vedea că mai sunt și de alt ordin, mult mai grav decât neînțelegerile coloniale care le-am schițat mai sus. Rivalitatea adâncă care se naște între cele două popoare este de origine europeană. Cauzele inimiciției anglo-germane nu sînt aiurea, în diferitele puncte ale globului, în colonii, cum era cazul relațiunilor franco-engleze sau anglo-ruse. Aici mărul discordiei înflorește pe teritoriul național al fiecăreia. Berlin și Londra vin în luptă printr-un proces istoric și economic, fructul politicei de „splendidă izolare” și a succeselor economice și politice din ultimii 30 de ani a imperiului german.

Situația externă a Mării Britanii era așa dar la o cotitură foarte importantă, dacă nu gravă. O singură amicizie adevărată mai păstra în Europa, era aceea a Austriei, care în adevăr nu fusese turburată în trecut prin nici un fel de controversă sau chestiuni iritante. Austria avea o calitate prețioasă în ochii Angliei: nu era o putere colonială și nici măcar maritimă. Altfel de sigur că vicisitudinile politice ar fi oferit destule ocaziuni pentru a aduce în raporturile lor o încordare cât de ușoară... Este caracteristică această stare de lucruri, căci arată cât de casantă a fost politica engleză până atunci, cât de lipsită de menajamente și intransigentă era cu acei cu care veneau în atingere interesele ei. Austria mai avea și altă calitate și de aici poate vine prietenia tot timpul nedesmințită a Angliei: era rivala naturală a Rusiei în Balcani. În unire cu

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

37

Austria, Marea Britanie a sfârșit tratatul dela San Stefano și a deschis astfel cabinetului din Viena un câmp întins de acțiune în Orient pentru influența sa. Mai târziu chiar Londra a văzut în guvernul lui Franz-Iosef când înrâurirea germană germană pe lângă Abdul-Hamid devenise a tot puternică la Constantinopol, un aliat firesc cu care mai putea tempera efectul victoriilor politice a lui Wilhelm al II-lea.

Amiciția tradițională anglo-italiană la 1899 și în special către 1901 a fost pusă la grea încercare. Deja în urma dezastrului din Adua, între cele două guverne se produsese oarecare răceală, de oarece răspunderea morală a „aventurii” o avea Foreign-Office-ul care consiliase și favorizase întreprinderea. Chestia Maltei și a Tripolitaniei veneau să înăsprească legăturile dintre cele două țări. Încercările lui Chamberlain, ministrul coloniilor în 1899, de a desnaționaliza populația italiană din Malta a provocat o adevărată furtună la Roma. Aceeaș emoție a produs mai târziu în 1901, Ianuarie, demonstrația navală a Angliei înaintea coastei Tripolisului. Anglia ținea să dovedească Italiei că în Cyrenaica și Tripolis înțelege să păstreze statu-quo și că nu va permite anexarea nici unei părți din teritoriul acestei provincii turcești de către nimeni. Acest diferend a fost aplanat definitiv ceva mai târziu, grație înțelegerii franco-italiene din Decembre 1901, care a redat din nou relațiunilor anglo-italiene caracterul cordial de mai înainte.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

38

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

39

Tripla Înțelegere și acțiunea ei

Ce este Tripla Înțelegere? Anglia, Franța și Rusia duc astăzi o politică comună cu scopul de a menține echilibrul European care se deplasase până în primii ani ai acestui secol în favoarea blocului german. Un deputat socialist în camera belgiană spunea cu dreptate, apropos la Tripla Înțelegere că este o putere organică care se sprijină pe trei forțe mari: miliardele franceze, dreadnought-urile engleze și masele slave. Această coaliție are o direcție efectivă care pleacă din Londra. Franța a intrat aici din motive politico-etnice, care ating însăși existența ei.

Anglia este promotoarea acestei formațiuni și cauzele care au silit-o ca să iasă din rezerva care a păstrat-o atâta timp sunt de natură complexă: economică, supremație, etc. În ceea ce privește Rusia ea a primit să intre din motive multiple, între care cel mai important este acela al echilibrului continental.

În 1904 s-a stabilit o înțelegere „cordială” între Franța și Anglia care a fost completată prin acordul anglo-rus din 1907, punând astfel bazele Triplei Înțelegeri de azi. Cabinetului din Londra îi revine întreg meritul acestei inițiative. De altfel după cum vom vedea mai târziu, toată politica Triplei Înțelegeri este inspirată direct de Foreign-Office. Fluctuațiunile la care e supusă politica republicii franceze din cauza nestabilității parlamentare face ca să se resimtă în jocul diplomatic caracterul subordonat al Franței. Greșelile diplomației ruse și punctele vulnerabile ale politicii sale interne o pun iarăși pe Rusia într-o stare de inferioritate față de Anglia.

Nimic nu este mai curios în istoria contemporană de cât colaborarea acestor trei, care într-un trecut așa de apropiat, și-au dus una contra alteia un războiu de moarte. Mai ales, când știm, că de câțiva ani scopul principal al politicii britanice e să favorizeze prin toate mijloacele crearea unei Rusii puternice. Până la 1905, Iunie, vizita împăratului german la Tanger, cabinetul din Londra n-a făcut decât ca să conspire contra Rusiei. Dezastrul de la Mukden și Tsushima a fost încoronarea politicii sale anti-ruse. Totuși cu toată lipsa sa de logică aparentă, politica Angliei a fost consecință întotdeauna cu ea însăși.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

40

Pozițiunea sa insulară și coloniile pe care și le-a câștigat de timpuriu, au făcut ca idealul politic al Mării Britanii să fie domnia mărilor. După distrugerea flotei regelui Filip II al Spaniei, Anglia a mers din succes în succes, zdrobind puterea maritimă a Olandei, a Franței, rivalele ei. Supremația maritimă a rămas una din dogmele fundamentale ale politicii britanice. Exploatarea minelor de fier și uriașa industrializare a Metropolei au fost iarăși una din cauzele care a determinat pe Englezi să-și asigure cu orice preț și prin orice sacrificii libertatea oceanului pentru comerțul său. Insulele britanice erau înainte țări agricole: pășuni imense și cereale acopereau suprafața lor și formau aproape unica lor bogăție. Mai târziu însă, prin punerea în valoare a minelor și prin industrializarea orașelor, agricultura este abandonată. Cu cât uzinele creșteau, cu atât numărul hectarelor de cultivat diminuă. Anglia devine tributara coloniilor și a Europei pentru grâul său. Această evoluție o silește sub pedeapsa de a pieri într-o zi de foame, să aibe în siguranță singurul drum pe unde poate transporta hrana: marea. Această necesitate este astăzi pentru ea mai imperioasă decât oricând. Această constatare făcută, istoria ei se explică ușor. Oricâteori o putere se va ridica în Europa sau aiurea, care ar fi în stare s-o amenințe pe mare, această putere va ridica întreg poporul englez ca un singur om contra ei. În afară de Spanioli și Olandezi, pe care i-a zdrobit, istoria lui Napoleon I este un exemplu tipic în această privință. Amenințată de marele împărat, Anglia și-a sleit ultimile rezerve de oameni și bani până și-a aruncat adversarul în insula Sf. Elena. Dela bătălia dela Abukir și până la 1814 la Waterloo, toate eforturile Angliei n-au avut alt scop decât a nimici pe acela care o amenință în punga și în stomacul său. Nereușind să-l învingă singură, ea s-a aliat pe rând cu Rusia, cu Austria, cu Spania, cu Prusia, cu Portugalia, cu Arabi, etc. Ea a subvenționat în tot acest timp toate statele Europei pentru a sfărâma sabia lui Napoleon. Și a reușit.

Dar istoria se repetă. Dela Napoleon I un alt popor se ridică mândru și amenințător înaintea Angliei. E Germania.

Dacă Napoleon I s-ar fi mărginit să joace un rol strict continental fără a avea veleități de supremație maritimă este fără îndoială că n-ar fi provocat niciodată rivalitatea și inimiciția engleză. Istoricește vorbind, diplomația britanică n-a combătut niciodată o putere oarecare decât dacă acea putere tindea să devie un concurent periculos și capabil să înlocuească pe piețele mondiale produsele engleze. Din cauza

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

41

pozițiunii sale insulare și simțindu-se la adăpostul oricărei agresiuni pe teritoriul ei, Angliei i-a fost totdeauna indiferent dacă pe continent un stat a câștigat sau s-a mărit cu vre-o provincie nouă pe continent. Condițiunea ca un stat să nu intre în conflict cu Anglia, e ca să nu-i stânjenească în orice fel comerțul său, să nu fie prea în apropiere de colonii, să nu fabrice produse similare și mai ales să nu aibă pretențiuni de supremație maritimă. Marea Britanie s-a îngrijit în totdeauna puțin de marea întindere a imperiului Otoman. Turcii fiind incapabili în tot cursul istoriei lor de a face vre-un fel de concurență Angliei. Din contră, atitudinea Marei Britanii s-a schimbat atunci când Turcii au căutat să favorizeze alte puteri în dauna ei, ajutându-i să creeze aceea ce ei au fost incapabili să facă pe teritoriul lor. Acelaș lucru s-a petrecut și cu Rusia. Guvernul din Londra nu s-a arătat îngrijat multă vreme de colosul slav și de vastele teritorii pe care le ocupă în Europa și Asia. Rivalitatea a izbucnit și inimiciția s-a declarat între englezi și ruși atunci când aceștia au vrut să întemeieze un imperiu colonial care să meargă până la Indii, sau când și-au dat pe față tendințele lor acaparatoare în Orient și în Extremul-Orient.

Politica aceasta a Marei Britanii pe care am definit-o mai sus își găsește o deplină confirmare mai ales în relațiile anglo-germane. Înainte de 1870 și după 1870 am văzut că nici o urmă de rivalitate nu există între cele două popoare. În 1880, în 1890, nici un simptom grav încă la orizont, deși industria germană a început să ia pozițiune pe piețele lumii. Anglia arată dinți abia către 1900, când comerțul german ajunsese la o expansiune formidabilă. Acel cuvânt faimos al împăratului Wilhelm II „Unsere Zukunft ist über dem Wasser” se produce tot acum. El însemnează începutul unei ere noi nu numai în raporturile anglo-germane, dar și în directiva întregii politici Europene. Deviza Floten-vereinului „der Welt ist mein Feld” devine crezul întregului popor german. Față de această stare de lucruri, Anglia ia o hotărâre supremă: pe d-o parte, renunță la politica ei tradițională a splendidei izolări, pe de alta caută să-și asigure amicitii solide pe continent pentru combaterea puterii crescânde a imperiului german.

Principiul director al amiralității britanice fusese altă dată trei vase engleze contra unui vas care să aparție uneia dintre cele mai puternice flote străine. Mai târziu această proporție a fost schimbată de 2 la 1. The power Standard. Această formulă a dat naștere unei lupte între State, care s-a tradus printr-o întrecere furioasă de

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

42

construcțiuni și armamente navale. Sporuri extraordinare s-au făcut în toate marinele de războiu dela izbucnirea duelului anglo-german.

În 1901, cu suirea pe tron a lui Eduard al VII-lea, tendințele noi ale politicii britanice sunt puse în executare cu o metodă sigură și cu un succes constant. Pericolul german trebuia redus la o expresie cât mai simplă. De aici toate eforturile diplomației regelui Eduard al VII-lea.

La 11 Ianuarie 1901, la moartea reginei Victoria, războiul anglo-bur încă continua. Deși luptele importante încetaseră încă dela începutul lui 1900, grație intervenției fericite a lordului Roberts și Kitchener a doua fază a războiului se desfășura prin lupte mici de guerrila. Nu mai erau lupte mari, ci înțepături mici de ac care sângerau cumplit obrazul Angliei. Eduard al VII-lea după câteva încercări în contra spiritului „jingoe” care era pe atunci încă în floare pe pământul regatului său, a reușit să impue pacea, salvând onoarea imperiului și respectând cel puțin în aparență amorul propriu al micului popor bur. Debarasat de această chestiune plicticoasă, Eduard al VII-lea se aruncă în vârtejul politicei mondiale, luând taurul de coarne, pentru a rezolva odată atâtea probleme care se puneau din zi în zi mai amenințător pentru țara sa. Anglia am văzut că era detestată pretutindeni. În special aversiunea Franței fusese exagerată prin incidentul dela Fachoda. Popularitatea regelui Eduard al VII-lea la Paris n-a fost unul din momentele neînsemnate care a contribuit la apropierea celor două popoare. Începutul amicitiei franco-engleze datează dela vizita lui Eduard al VII-lea la Paris, care a fost primit în mod entuziast. D-l Teophil Delcassé, ministrul afacerilor streine al Republicei a fost unul din colaboratorii cei mai prețioși ai acestei politici. Un acord a fost încheiat în 1904 între guvernul dela Paris și cel din Londra în care se puneau capăt tuturor neînțelegerilor coloniale. Franța renunța pentru totdeauna la revendicările ei din Egipt în schimb cabinetul din Londra dă mână liberă acțiunii franceze în Maroc.

Chestiuni privitoare la Madagascar, Siam, Noile Hebride, Terra Nova și Africa Occidentală au fost obiectul unui aranjament definitiv, fără posibilitate de vre-o discuțiune în viitor. Terenul fusese curățit și cele două națiuni nu mai aveau nici un motiv de ceartă pe cele cinci continente.

Pentru cabinetul din Berlin acest eveniment fără să treacă neobservat nu i s-a recunoscut imediat importanța capitală ce avea. În realitate acest fapt nu avea numai

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

43

caracterul unui angajament colonial ci o semnificație întinsă de ordin politic general. Intervenției personale a lui Eduard al VII-lea se datorește iarăși apropierea franco-spaniolă. Guvernul din Madrid avusese până atunci o politică germano-filă inspirată direct de Regenta mamă a actualului Alfons al XIII-lea care era de origine austriacă. Acordul franco-spaniol din 1904 nu era privitor numai la Maroc ci și la politica mediterană a ambelor State. Portugalia se asociază și ea la noua direcțiune politică a Spaniei.

Am arătat în treacăt caracterul raporturilor franco-italiene până la suirea pe tron a lui Eduard al VII-lea. Sub domnia noului rege al Marei Britanii, aceste raporturi au fost ajutate să ia un mers cordial, de o perfectă încredere reciprocă. Galofobia care a caracterizat întreaga domnie a lui Umberto I moare odată cu suirea pe tron a fiului său Victor Emanoil al III-lea, un prieten sincer al Franței.

În urma vizitei lui Eduard al VII-lea la Paris, regele Italiei făcu și el în Noiembrie 1903 o vizită Președintelui Republicei. Regele Alfons al XIII-lea și regele Don Carlos al Portugaliei vizitară și ei capitala Franței. La rândul său, D-l Loubet, Președintele Republicei, înapoie vizita regelui la Londra, unde fu primit de populație cu un entusiasm neobișnuit la Englezi.

În Reichstag, în cursul unei interpelări, în 1904, cu privire la încercările Franței de a strage spre sine Italia, Cancelarul german, D-l de Bülow răspunde printr-o frază pe cât de spirituală, pe atât de caracteristică: „Un bărbat nu trebuie să se supere, dacă femeia sa face un tur de vals cu un curtezan”. Rămâne de văzut însă, dacă această femeie nu-i va împlânta într-o zi în spate pumnalul bărbatului încrezător, a fost răspunsul îndreptățit al presei pangermaniste.

În realitate, această nouă politică de apropiere a statelor latine, se făcea sub inspirațiunea și prin intermediul cabinetului din Londra. Amestecul Angliei în politica continentală, se făcea simțit. Mâna ei o vom urmări pretutindeni, oriunde se va ivi ocaziune, pentru a izola rivala pe care o combătea în fiecare zi cu o înverșunare tot mai mare.

Guvernul imperial din Berlin, față de această atitudine, se decise în 1904 la o întreprindere formidabilă. Formarea unei flote de războiu, care să se egaleze cu aceea a Angliei. Flottenvereinul trecu sub președinția de onoare a lui Enric de Prusia, fratele lui Wilhelm II. În acest an, a fost construit primul Dreadnought englez. De atunci,

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

44

lumea asistă la un spectacol extraordinar. Frigurile construcțiilor navale formează episodul cel mai caracteristic, în duelul Anglo-German. Activitatea șantierelor engleze devine tot mai intensă. Amiralitatea britanică dela 1907 se văzu nevoită să schimbe punctele de sprijin, bazele și normele de distribuțiune ale flotei, repartizată pe întregul glob. Coloniile engleze și punctele importante în diferitele părți ale globului, au fost lăsate în paza unităților sale maritime de al doilea și al treilea ordin. Toate vasele din întâia mână au fost aduse în vasele Metropolei. Un port nou de războiu, Rosyth, e pe cale de a fi terminat. De aici Anglia poate veghea în siguranță toate mișcările flotei germane.

Politica oficială a lui Eduard al VII-lea n-ar fi completă, dacă am trece cu vederea acțiunea latentă și ocultă a culiselor diplomatice, care s-a practicat în tot timpul său cu un succes și pe o scară întinsă, având același obiectiv: izolarea Germaniei.

Grație ajutorului diplomatic, pe care venea să i-l dea Anglia, în Franța s-a produs o reacțiune în toate forțele sale naționale. Armata, marina și în genere chestiile de organizare și de apărare națională, preocupă toate spiritele. O tendință de redeșteptare și un avânt patriotic însufleștește toate organele și toată viața Republicei. Este aceasta datorită concursului diplomatic al Angliei și noiei politici a lui Eduard al VII-lea? Desigur.

În regatul Marelui Britannie, același fenomen avea să se producă în fața pericolului german. O campanie militaristă începe, sub inspirațiunea unor șefi glorioși, ca Lord Roberts și alții. Numai serviciul militar obligatoriu poate salva Anglia în cazul unei invaziuni. De altfel, un ajutor eficace nu se va putea da Franței, decât atunci când armata engleză va putea să dispună de un corp important de expediție, pe care îl va debarca pe continent, în ajutorul amicei sale atacate.

Italia își schimbă centrul de gravitație al puterii sale militare, curând după aceasta, grație unor inspirațiuni cari au rămas obscure până acum. Presa germană le-a atribuit pe vremuri o origină engleză. Ar fi vorba deci de un exemplu caracteristic al politicii oculte a lui Eduard al VII-lea. Într-adevăr, linia Alpilor din spre Franța a început să preocupe mai puțin atențiunea statului major italian. Din contră, măsuri extraordinare de apărare și sutele de milioane votate de parlamentul din Roma, erau destinate pentru întărirea frontierei spre Austria. S-a spus de atâtea ori, că participarea Italiei la alianța austro-germană e nesinceră și nesperioasă. Incontestabil că nu s-au

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

45

produs fapte hotărâtoare, cari să vină în sprijinul acestei afirmațiuni. Dacă am menționa desvoltarea flotei italiene din bazinul mediteran în Adriatica, rivalitatea celor două puteri în această mare și în Albania, poate încă că n-am spune destul. Apropierea italo-rusă, realizată imediat după criza provocată de cabinetul din Viena, prin anexarea Bosniei și Herțegovinei, e iarăși semnificativă. În Noembrie 1909, Țarul Rusiei a vizitat la Racconiggi pe regele Italiei în acest scop. Războiul Tripolitan, a fost întreprins cu consimțământul tacit al guvernelor din Paris și Londra, fără aprobarea căroră, întreprinderea ar fi fost imposibilă. Animizitatea și criticile vehemente cari s-au adus Italiei cât a durat această campanie, din Viena și Berlin, sunt în memoria tuturor.

Tot sugestunilor politice engleze, cabinetul din Madrid a hotărât mărirea flotei de războiu a Spaniei. În urma voiajului colonelului Seely, ministrul de războiu al Angliei, s-a vorbit chiar de o alianță militară anglo-franco-spaniolă, care nu s-a realizat însă. Probabil însă, că în urma vizitei lui Alfons XIII la D-l Poincaré, Președintele Republicii Franceze, să se traducă în fapt. Un caz tipic de activitate tenace și ascunsă, pe care diplomația britanică o duce în lume în contra puterii germane, este acțiunea recentă în Belgia și Olanda.

Se știe că într-un caz de războiu franco-german, armata imperială va fi nevoită să ia ofensiva prin Belgia. Statul major francez este astăzi mai mult convins ca oricând, că un atac al forțelor dușmane prin Luxemburg și Belgia este inevitabil. De aceea, s-au luat cele mai întinse măsuri de apărare și la frontiera de nord și nord-est.

Invazia germană pe teritoriul neutru al Belgiei în conflagrațiunea viitoare, a fost exploatată de cabinetul din Londra pe lângă guvernul din Bruxelles, Belgia și Olanda, care nu se afeționau prea mult, s-au reconciliat. Cu toate acestea, grație unor intrigi germane pe lângă curtea din Haga, Olanda, în scop de a opri o eventuală debarcare a unui corp de expediție englez pe coastele Belgiei, era gata să voteze un proiect de lege în Parlament, prin care se fortifică orașul Flesingue, un punct strategic, care domină gurile fluviului Escant. De aici o luptă de influență între guvernele Angliei, Franței și Belgiei deoparte, ale Germaniei și Olandei de alta.

În cele din urmă, Tripla Înțelegere triumfă. Olanda renunță de a mai fortifica Flesingue. Legea militară din Belgia, prin care tinde a se organiza și mări armata prin introducerea serviciului obligatoriu personal, se poate atribui cel puțin, într-un mod

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

46

indirect, impulsunii politice engleze.

Am arătat până acum acțiunea Mării Britanii în diferitele direcțiuni, pe care a fost silită s-o ia prin noua sa politică față de Germania, odată cu suirea pe tron a regelui Eduard al VII-lea. Dar partea cea mai interesantă a acestei atitudini, este schimbarea de front a diplomației engleze față de Rusia. Ne aducem aminte că, spre marea disperare a Franței, Anglia a împins în 1905 Japonia în contra Rusiei. Înfrângerile din Asia, veneau să se completeze prin manifestările sângeroase ale revoluțiunii ruse. Marele imperiu slav, trecea printr-o criză care-i putea fi fatală. Față de această situațiune, diplomația germană atunci când redutabilul său vecin dela Est era zdrobit pe câmpul de bătaie și amenințat să se dezagrege în interior, își scoase masca, hotărît să dea o lovitură, care putea să pue Europa la două degete de războiul general. Luând drept pretext politica anti-germană a D-lui Delcassé, Wilhelm al II-lea se duse în Martie 1905 la Tanger, unde întâlnind pe sultanul Abdul Aziz, îi promite coram populo ajutor și protecție contra Franței. Efectul gestului acesta a fost mare, toate cabinetele Europene s-au emoționat. Guvernul din Paris luă îndată toate măsurile militare ca să-și apere onoarea față de provocăția „prusiacă”. Anglia înțelese imediat ce primejdie ar fi fost pentru ea dacă Franța ar fi fost zdrobită pentru a doua oară. Opinia publică engleză cerea ca războiul ruso-japonez să înceteze. Prin intermediul lui Roosewelt, Președintele Statelor-Unite, guvernul din Londra reuși a face să se încheie pacea la Portsmouth. Condițiunile păcii erau mai mult în favoarea învinsului, căci îi permiteau o restaurare repede a forțelor sale compromise. Din Mai 1905 și după conferința dela Algesiras, Anglia se poate zice că a luat sub protecțiunea sa pe Ruși. Diplomația britanică a simțit instinctiv că va avea nevoie într-o zi de masele slave. În acelaș timp, ea se debarasa de șefii revoluției ruse, cari găsiseră o largă ospitalitate pe teritoriul ei. Ca prin minune și revoluțiunea rusă a încetat. Prin intermediul Franței, Rusia venea și ea să se asocieze la politica înțelegerii cordiale, inaugurată în 1904 între Franța și Anglia. În 1907, August 30, un tratat se încheie între guvernul din Londra și cel din St. Petersburg, prin care se aranjau toate chestiunile relative la Persia, Afganistan, Tibet și Golful Persic. În iunie 1908, are loc vizita regelui Eduard al VII-lea la Țarul Nicolae II. Rusia, în urma acestor evenimente, renunță la politica ei nefastă din Extremul-Orient și-și face intrarea sa în Europa, sprijinită pe amicitia Angliei și alianța Franței. Grație guvernului din Londra, în Iunie 1907 se încheie un

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

47

tratat de alianță ruso-japonez, unde cele două State au pus bazele unei noi ere de pace pentru viitor în această parte a lumii, unde cele două popoare vărsaseră valuri de sânge.

Abia construită Tripla Înțelegere și evenimente de cea mai mare importanță i-au pus la încercare soliditatea. În 1908, Austro-Ungaria anexează Bosnia și Herțegovina, iar în 1911 Germania provoacă chestia dela Agadir. Din fericire, Tripla Înțelegere a ieșit întărită din aceste două crize, pe care le-au provocat adversarii ei. Așa se explică cum în 1912 și 1913 ea a putut impune în chestia orientală o soluție care e în contradicțiune flagrantă cu interesele austro-germane în Peninsula Balcanică în urma războiului Statelor creștine cu turcii.

Cele două evenimente au luat proporțiile unui conflict european, fiindcă au pus față în față cele două grupări, gata fiecare să sacrifice pacea lumii. Vom arăta în treacăt cum au provenit și în ce mod au decurs faptele.

În Iulie 1908, izbucnește revoluția în Turcia. Noul regim avea tendințe naționale și căuta să afirme solidaritatea care exista între toate elementele lumii musulmane. În proclamațiunile electorale, Junii Turci invitau la urnă nu numai populațiunile de diverse confesiuni și rase din imperiul otoman, dar se adresase și la Musulmanii din Bulgaria, Bosnia și Herzegovina, etc. Musulmanii din Bulgaria au rămas indiferenți la apelurile conducătorilor noului regim turcesc, pe când cei din Bosnia și Herzegovina au răspuns prin agitațiuni în favoarea lor.

La 21 Septembrie 1908, o scrisoare autografă către marele puteri din partea Împăratului Franz-Ioseph, anunță încorporarea Bosniei și Herzegovinei la monarhia Austro-Ungară. La 23 Septembrie, Prințul Ferdinand proclamă independența Bulgariei, luând titlul de Țar al Bulgarilor, după 15 zile dela vizita pe care o făcuse la Buda-Pesta Împăratului Frantz-Ioseph. Aceste evenimente au emoționat viu cabinetele europene și pentru liniștirea spiritelor, guvernele din Paris, Londra și St. Petersburg au propus convocarea unei conferințe europene, pentru revizuirea tratatului dela Berlin. Un triplu conflict a izbucnit de aici: austro-turc, turco-bulgar și austro-sârb. În conflictul austro-turc Anglia a impus punctul ei de vedere, susținând în mod desinteresat cauza noului regim turc. Soluțiunea ei era ca Turcia să recunoască anexiunea, în schimbul unei despăgubiri ce i se acorda de 62 milioane și a câtorva avantagii economice.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

48

În conflictul turco-bulgar, care era pe punctul să degenereze într-un războiu, intervenția Rusiei la Sofia a aplanat lucrurile, în schimbul iarăși al unei despăgubiri în bani. Conflictul austro-sârb, mult mai grav și care a avut darul să facă bloc puterile Triplei Înțelegeri, în contra pretențiunilor absurde și umilitoare ce impunea Serbiei, s-a terminat nu printr-un succes al Triplei Alianțe, cum s-a afirmat, ci prin o întărire morală a Triplei Înțelegeri, prin creșterea sentimentului de solidaritate și încredere reciprocă a puterilor care o compun. În adevăr, Germania a crezut la un moment dat că amenințând pe Ruși cu războiu în cazul când continuă a încuraja pe Sârbi, dă dovadă de măsura indiscutabilă a forțelor sale. În realitate ea a dat un impuls armamentelor ruse și dacă în 1908, trei ani după încheerea păcii dela Portsmouth, armata rusă nu se putea încă măsura cu cea germană, în 1911 când diplomația lui Kiderlen-Wächter provoacă incidentul dela Agadir, armata rusă era pregătită și capabilă să înfrunte în condițiuni superioare orice ciocnire.

Cum a născut incidentul dela Agadir? Nu voi face un istoric al chestiei Marocane și nici al rolului pe care l-au jucat puterile Triplei Înțelegeri, fiecare în parte sau la un loc în această afacere.

Diplomația germană a voit să profite de situația precară în care se găsea alianța franco-rusă în timpul războiului ruso-japonez, pentru a da o lovitură tendințelor de apropiere franco-engleze care se manifestaseră cu atâta hotărîre prin acordul din 1904. Rezultatul acestei acțiuni a fost tocmai contrariu celui care se așteptau diplomații dela Berlin. Anglia a apărut cu mai multă îndârjire drepturile Franței, iar Rusia a fost o aliată leală, care prin o restabilire repede a forțelor compromise, a mărit șansele succesului. Conferința dela Algesiras din 1906, pentru care guvernul german era gata să declare războiu Franței, s-a terminat printr-un eșec lamentabil. Germania s-a văzut izolată în această chestiune, nemângâindu-se nici măcar a avea aprobarea întreagă a Austro-Ungariei. În schimb toate puterile Europei (Spania, Italia cu deosebire, în urma acordurilor recente), Statele-Unite, au susținut cu căldură punctul de vedere francez care a și triumfat în întregime.

Mai târziu, în 1908, afacerea dela Casablanca pe care printr-o inspirație nenorocită a provocat-o guvernul german, a fost iarăși o tentativă avortată de a sfida unele din puterile Triplei Înțelegeri.

În sfârșit, tocmai fiindcă în dosul Franței era totdeauna Anglia — și indiscutabil

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

49

Rusia — atunci când a venit chestia dela Agadir, Germania a fost forțată să dea înapoi. Scopul nemărturisit al loviturii pe care o încercase guvernul din Berlin prin trimiterea vasului de războiu Panther în apele unui port marocan, era hotărîrea lui de a împărți Marocul și de a-și rezerva pentru sine regiunea de Sud. Dacă încercarea ar fi reușit, de sigur într-un viitor apropiat domnia Franței în Africa de Nord ar fi fost iremediabil compromisă. Anglia s-a opus cu energie în contra acestor planuri (discursul lui Loyd George, mobilizarea flotei engleze) și guvernul german a pus înainte la Paris chestia compensațiunilor teritoriale, în contra cărei cabinetul englez n-a obiectat nimic. La 4 Decembrie 1911 a fost semnat tratatul franco-german prin care i se recunoaște Franței dreptul deplin de a ocupa și institui protectoratul asupra Marocului, în schimbul unei părți din Congo în regiunea Tchadcare pe care Republica îl cedează imperiului german.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

50

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

51

Imperiul turcesc și războiul balcanic

Desființarea puterii otomane în Europa este opera Triplei Înțelegeri. Aceasta nu însemnează că răspunderea sângelui vărsat pe câmpiile Traciei și Macedoniei cade asupra guvernelor din Paris, Londra și St. Petersburg. Din contră, miniștrii de externe ai Franței și Rusiei, D-nii Poincaré și Sasanow au fost autorii acelei cunoscute propozițiuni de astă toamnă, care tindea la înlăturarea ostilităților. Înțelesul ce trebuie să-l dăm acestei afirmațiuni este că – după cum vom arăta mai jos – fără o acțiune comună din partea acestor trei mari puteri în favoarea „balcanicilor”, modificarea hartei Europei Orientale ar fi fost imposibilă.

Este foarte important de cunoscut politica tradițională a Angliei față de Turcia, până la constituirea Triplei Înțelegeri. Cabinetul din Londra era apărătorul energic al acelei formule cunoscută sub numele „integritatea imperiului otoman”. Pentru diplomația britanică, pan-islamismul și o Turcie viabilă care să fie ca un Stat tampon între imperiul rusesc și drumul ce merge la Indii era un axiom. Chestia orientală avea de bază o problemă fundamentală: rivalitatea între Anglia și Rusia. Dorința Rusiei era pe de o parte de a ajunge cu orice preț la Constantinopol pentru a-și crea o ieșire liberă în Mediterana orientală și Marea Egee, pe de alta de a înainta prin Armenia și Persia spre golful Persic și Oceanul Indian. Anglia se apăra în contra acestor tendințe, a căror realizare i-ar fi compromis domnia Indiilor. De aici necesitatea imperioasă pentru cabinetul englez, de a ține în eșec continuu diplomația moscovită pretutindeni, mai ales în chestiunile care ating în mod direct existența anemiată a „omului bolnav”.

Turcia a profitat de protecția Angliei. Desmembrarea ei care părea fatală se opera din această cauză cu încetineală și menajamente. În ziua când însă apărarea „integrității” Turciei va trece în mâna unei alte mari puteri, cabinetul din Londra nu va mai fi un protector ci un agent care va grăbi descompunerea.

Cum s-a făcut schimbarea aceasta a politicii britanice față de Imperiul otoman, vom explica-o îndată.

Populațiile creștine din Balcani, care s-au răsculat în atâtea rânduri în potrive

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

52

jugului Turcesc, n-au găsit nici odată la Londra nici un sprijin, fiindcă aceasta ar fi atins integritatea Turciei și ar fi făcut jocul guvernului din Petersburg. În timpul răzcoalei din Herțegovina din 1874 și a turburărilor din Serbia și Muntenegru, guvernul britanic, a favorizat represiunea sălbatică a Turcilor.

La 1878, Martie, atunci când Rușii se aflau la San Stefano și amenințau Constantinopolul, intervenția navală a Angliei și energia diplomației sale, a restabilit un moment lucrurile care amenințau să se întoarcă numai în profitul Rusiei. La Congresul dela Berlin, tratatul dela San Stefano a fost redus la ultima expresie de plenipotențiariei Angliei, Austriei și Germaniei, smulgând rușilor fructul victoriilor și anihilând toată influența lor în Balcani. Față de micile State care se creau, în urma acestor schimbări, situația Rusiei devenise imposibilă. În adevăr, „Marea Bulgarie” care avea să meargă până la Marea Egee, fusese oprită formal, prin dispozițiile tratatului. Populația bulgară rămânea împărțită în trei teritorii: una în noul principat, care se crea, al Bulgariei cu capitala Sofia, alta în Rumelia și alta în Macedonia. Toate spiritele erau nemulțumite de această nouă stare de lucruri, care în realitate nu rezolva nimic, ci era fermentul unor agitațiuni viitoare. Populațiunile slave aruncau toată răspundere asupra Rusiei, așa încât în locul recunoștinței, la care ar fi fost în drept să se aștepte liberatorii, n-au găsit în Bulgaria decât ostilitate care a mers crescând până la ruptură.

Acelaș lucru s-a întâmpinat și cu Serbia, care avea să-și îndrepte privirile spre Austria. În ce privește România, greșelile Rusiei, aveau să o apropie iarăș de monarhia Habsburgică.

Iată dar rezultatele Congresului dela Berlin pentru politica orientală a Rusiei. Ea venea să sufere o cumplită înfrângere, văzând realizarea visului ei spre Bosphor și Marea Egee, dată înapoi pentru multă vreme. Politica engleză ieșea și de astădată biruitoare din criza pe care o provocaseră agitațiile pan-slaviste și dorința de desrobirea populațiilor Creștine din Balcani.

Politica rusă, în urma atâtor decepțiuni și înfrângeri și-a îndreptat după 1890 privirea-i spre Extremul-Orient. Abandonând vechea ei politică orientală, unde avusese să sufere lovituri din partea Angliei, avea să o întâlnească din nou în Extremul-Orient, unde partida avea să fie iarăș perdută de ruși în chip dureros.

În Congresul dela Berlin și în arta cu care Președintele ei prințul Bismark, a

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

53

condus, trebuie să vedem originea unui nou capitol care se deschide în chestia orientală.

Influența germană în Imperiul otoman, iată noua stare de lucruri, care avea să schimbe profund datele politice orientale și care avea să redeschidă criza sub o nouă formă, azi. Duelul anglo-rus în Imperiul Turcesc avea să fie înlocuit prin lupta în contra influenței germane. Bismarck și urmașii lui au făcut totul pentru ca să și-o asigure. Ei au exploatat aversiunea Islamului în contra Ghiaurului și mai ales ura lui neîmpăcată în contra Muscalului. Cancelarul de Fier, încă fiind la putere, reușise să remorcheze la politica sa Imperiul otoman de pe la 1885. „Prusificarea” armatei turce a fost decisă atunci și tradusă curând după aceea în fapt. Statul major german compta pe ajutorul ce l-ar fi oferit armata turcească în cazul unei conflagrațiuni generale. Sultanul Abdul-Hamid spunea cu dreptate că în lupta ce a dus-o timp de 30 ani contra diplomației Europene, a întâlnit un singur amic sincer în Germania. Cabinetul din Berlin era protectorul Turciei, și aceasta trebuia să fie la rândul ei dușmana Rusiei. Sultanul „roșu” care era un diplomat fin și cu experiență, n-a înțeles însă totdeauna tot egoismul mercant al politice germane, care avea să-i ducă la ruină patria, fără ca să ridice în momente decisive un cuvânt de protestare, sau să întreprindă o acțiune în favoarea sa.

Tot ce i s-a cerut au fost două lucruri: banul pentru mărfurile și concursul militar eventual. Sub domnia lui Abdul-Hamid și a celor 4 ani de regim constituțional, această tendință de exploatare din partea Germaniei, când ne gândim la atitudinea ei față de recente evenimente, constituie un exemplu tipic de ce vrea să zică a avea legături de amicitie cu unele mari puteri. Nici un alt guvern n-a obținut dela Sublima Poartă, aceea ce i-a fost totdeauna așa de lesne cabinetului german. Furniturile militare, căi ferate, privilegii, porturi, cesiuni, etc.

Turcul a plătit și a dat tot puternicului său prieten Wilhelm al II-lea. În tot timpul acesta, diplomația germană nu uita să-i insinueze și să-i denunțe pericolul rus atât pentru puterea din Europa a Turcilor cât și cea din Asia. Acest cântec pe care l-a suflat la urechea oamenilor de Stat otomani, diplomați ca Baronul de Marschal, a condus Împărăția Sultanilor la dezastru.

Anglia însă veghea... Atâta timp cât dușmana ei în Orient era Rusia, ea a permis Turciei în contra celor mai elementare datorii de umanitate să lovească și să reprime

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

54

mișcarea la viață a populației creștine. Am arătat ajutorul pe care l-a dat Turciei în timpul războiului ruso-turc. Chiar în 1897, diplomația britanică a văzut cu mulțumire cum Edem-Pașa a zdrobit pe greci, deși statul lui major erau ofițeri germani. Numai în timpul chestiei armenesti, în 1894-1895, cabinetul din Londra a arătat o ostilitate vie Turciei, amenințând guvernul din Constantinopol cu desmembrarea. Această abatere a diplomației engleze de la vechea ei linie de conduită își are explicațiunea în faptul că în Armenia, englezii puneau cele mai mari speranțe pentru a opri expansiunea Rușilor în spre Mesopotamia și Golful Persic. În colo toate asalturile pe care le-au dat puterii turce, Arabii din Iemen, Bulgarii, Grecii și Sârbii în Macedonia, au fost desaprobat de oficialitatea engleză.

Toate acestea au durat până în preajma războiului ruso-japonez. Până la 1905, atâta timp cât puterea militară a Rusiei era de temut, și atâta timp cât flota de război a Germaniei nu luase proporțiile uriașe de mai târziu, puterile, ce compun azi Tripla-Înțelegere, continuau încă să urmărească în Orient o politică diametral opusă între ele. De ex.: Franța, care nici odată n-a avut pretențiuni de revendicări teritoriale sau interese directe în Turcia, era, după cum s-a spus, mai mult un bancher decât un moștenitor eventual al ei. Abdul-Hamid, în schimb, nu se jena să ia aur francez ca să cumpere cu el turnuri Krupp. Cu toate acestea în chestiunea turcă, cabinetul din Paris mergea mai mult cu aliata sa Rusia decât cu Londra. Din contră, după cum am văzut, Anglia în chestiunile turcești, era în permanentă opoziție cu Rusia.

Între 1905 și 1907 se constată o detentă, ușoară în relațiunile anglo-rusă. Mai ales după vizita Împăratului Wilhelm al II-lea la Tanger, când rivalitatea anglo-germană s-a accentuat, atitudinea guvernului din Roma față de satelitul german de la Constantinopol a devenit alta. Ideea lui Bismark ca să facă din Turcia pionul Germaniei în Orient amenința să devie o realitate. Această situație trebuia să dicteze Angliei o nouă politică față de Turci, asemănătoare cu aceea pe care o avusese față de Ruși înainte de Mukden și care se rezuma într-un cuvânt: exterminarea.

În nenumărate rânduri cabinetul din St. James a consiliat Poarta să renunțe la această atitudine, care compromitea definitiv adevăratele interese turcești. Guvernul lui Abdul-Hamid incapabil să se sustragă injoncțiunilor germane, care sub direcțiunea diplomației savante a lui Marschal de Biberstein deveneau din zi în zi mai stăruitoare. Insuccesul politicei engleze venea să-și ia o revanșe teribilă în contra regimului

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

55

hamidian. Revoluția turcă bătea la ușe. Nu se poate contesta că diplomația puterilor occidentale n-a avut un rol lesne de stabilit în această chestie.

Pe teritoriu englez și francez era o pleiadă de oameni energici și instruiți, care formau floarea intelectuală a Turciei, numiți juni turci. Pe aceștia Sultanul „roșu” îi detesta, fiind considerați ca niște ciumați, pe care îi lega în câte un sac când îi prindea și-i arunca în Bosfor. De această pleiadă, politica engleză și aurul francez s-a folosit pentru ca să sdruncine puterea lui Abdul-Hamid.

Lovitura s-a dat și a reușit în 1908 la 10 Iulie. Revoluția condusă de Niazzi Bey, Enver bey, Mahmud Schefket proclamă constituția în imperiul otoman. O nouă eră se deschidea pentru țară. Abdul-Hamid mort politicește, influența germană părea că a murit și ea. Exilații turci, care răătăciseră în centrele franceze și engleze, luând acum puterea în țara lor, făceau totul ca să arate că revoluția turcă este cea mai strălucită victorie a politicei anglo-franceze în contra celei germane.

Lucrurile așa au mers câțeva vreme. Apoi s-au arătat sub adevărata lor față. Ahmed Riza, Președintele Camerei Deputaților, Prințul Sabah Eddin, nepotul Sultanului și o parte din comitetul june turc din Salonic, erau partizani ai politicei franceze. S-a observat numai decât că în afară de elementul masonic (civil) al comitetului, existau câteva elemente militare, educați în rândurile armatei germane, care n-aveau nimic anglo-fil în ei. Aceștia imprimau adevărata direcțiune afacerilor Turciei. După încercarea din Aprilie 1909 a lui Abdul-Hamid de a înlătura Constituția și de a pune iar mâna pe putere, elementul militar devine a tot puternic.

Sultanul roșu deportat la Salonic și Mehmed Reschad al V-lea pe tron, influența germană capătă din nou încet, încet vechea sa preponderanță. La Paris și Londra faptul a produs o vie descurajare. Noua Turcie săvârșea o trădare față de protectorii ei.

Junii turci au fost repede convinși că o politică în Anglia și Franța nu se poate face, de oarece alături de aceste puteri stă Rusia. Ideea unei confederațiuni balcanice, în care imperiul otoman să aibă locul de frunte, a fost iarăși respinsă pe motiv că aceasta ar duce la ruina domniei otomane în Europa. Proiectul noului regim de a crea o armată formidabilă, cu toate elementele naționale ale imperiului, a pierdut Turcia. Consiliați dela Berlin, elevii lui Von der Goltz au voit să „turquisesse” pe Albanezi, Sârbi, Bulgari, Greci, Arabi, Armeni și toată babilonia Europei și a Asiei.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

56

Mai întâiu Albanezii au fost împinși să se revolte în contra junilor turci, în urma unor influențe încă misterioase, dar de care se crede că Anglia n-a fost streină. La capul celălalt al Imperiului, Arabii au făcut acelaș lucru. Când revoluția părea că încetează într-o parte, reapărea în cealaltă cu mai multă furie. Curând comitagii bulgari, sârbi, greci, intrară și ei în joc în Macedonia, Epir, Vechea Serbie, Sangeacul Novi-Bazar.

În 1911, toată Turcia europeană era în foc. În toamna aceluiași an izbucnește conflictul turco-italian, care se termină prin războiul din Tripolis, care a fost fatal Turciei și regimului june turc.

Acest războiu întreprins de guvernul italian, pentru cucerirea posesiunilor turcești din Africa de Nord, n-a fost făcut fără asentimentul și chiar fără inspirațiunea Angliei. Cesiunea băii Solum confirmă această presupunere.

În 1912, Octombrie, aliații balcanici atacă din patru părți imperiul otoman și sdrobesc armatele Padișahului.

Prăbușirea Turciei în urma victoriilor Statelor creștine este o victorie considerabilă pentru politica Triplei Înțelegeri.

Rusia scapă de o aliată eventuală a blocului germanic. Guvernul din Berlin a visat întotdeauna să aibe un milion de baionete turcești, plătite din bugetul otoman în contra Rusiei. Acest proiect a căzut astăzi cu totul în urma campaniei micilor State creștine. Guvernul din Berlin vede cu teamă ridicându-se în Balcani în locul celor 800.000 baionete turcești, un număr tot așa de mare de baionete slave în contra Austriei, care nu va mai putea opune Rusiei decât o parte slabă din forțele sale.

De aici necesitatea imperioasă pentru Germania de a-și spori efectivele prin recenta lege militară, precum și hotărîrea Austriei de a crea cu orice preț un stat Albanez. Toate sfortările diplomației austriace s-au concentrat în a paraliza în viitor forța balcanică prin crearea unui Stat albanez ostil acesteia. Reuși-va până la urmă Austria în scopul ce și l-a propus? Totul depinde de armonia care va domni în sânul aliaților și pe care vor ști să o păstreze prin stăruințele lor cabinetele din Londra și Petersburg.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

57

Enver Pascha, War Minister of the Ottoman Empire during
 World War I

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

58

Politica externă a României

D-l Duca, deputat, într-o conferință la cercul de studii al partidului liberal, spunea că chestia Orientului resolvându-se fără noi, ea se resolvă împotriva noastră. Războiul balcanic a deslegat în mod violent această chestiune, fără ca noi să fi putut măcar interveni. Așa dar, chestiunea s-a rezolvat împotriva noastră, deci o adevărată înfrângere suferă România în urma acestor evenimente. Dacă nu putem decât să simpatizăm sincer cauza pentru care vecinii noștri și-au vărsat sângele pe câmpul de onoare, din punct de vedere politic, victoria lor constituie o atingere gravă a puterii și a intereselor noastre.

D-l Take Ionescu, ministru de interne, putea să declare în Parlamentul Român că nu numai că nu avem invidie față de Bulgari și Sârbi, ci din potrivă simte o adevărată satisfacțiune că cele două State devenite mai puternice, se vor putea desvota alături de noi în pace și liniște în viitor. Optimismul eminentului om de stat îl împărtășim și noi cu rezerva însă că trebuie să recunoaștem că spărtura care s-a făcut a forțelor din jurul nostru e imensă și că nu o putem decât cu greu acoperi.

Faptul că forțele interne ale țării noastre ies intacte din această teribilă crasă, pe când vecinii noștri s-au epuizat în câteva luni de războiu, nu ne dă dreptul să credem că situația se schimbă mult în avantajul României. Dacă ne păstrăm însă nealterat optimismul, cauza e că într-o nouă orientațiune a politicei noastre vedem posibilitatea de a restabili aceea ce ne-a răpit ca prestigiu și situațiune campania glorioasă a aliaților balcanici. Avem ascendentul culturii, al civilizațiunii mai înainte, al bogăției economice în această parte a Orientului. Acestea sunt garanții suficiente încă ca țara asta să aibă o politică externă cel puțin de aici înainte conformă cu aspirațiunile reale și cu rolul care e menită să-l joace. Ministerul afacerilor streine al României nu trebuie să fie un birou de înregistrare de acte diplomatice, ci un agent activ, călăuzit de alte principii decât cele de până acum. Acțiunea lui trebuie să se desvolte în două direcții: 1) în raport cu popoarele din Balcani și 2) în raport cu marile puteri sau mai bine zis cu cele două grupări al Triplei Alianțe și Triplei Înțelegeri.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

59

În Balcani politica pe care am dus-o până acum n-a fost o politică de răspundere, ci una de diletanți. Chestia Românilor Macedoneni pe care am inventat-o, pentru care am luptat câțva timp și pe care am abandonat-o cu o ușurință criminală, este un exemplu de seriozitatea cu care guvernele noastre au tratat chestiuni de o importanță ca aceasta. Relațiunile noastre cu Turcia au isvorât iarăși din aceeași curioasă concepțiune diplomatică. Am pretins că eram interesați la menținerea puterii turcești în Europa, pentru ca echilibrul din Peninsula balcanică care ne era avantajos, să nu fie rupt în favoarea Statelor creștine de peste Dunăre. D-l Duca, deputat, à propos de acest lucru, repetând cuvântul faimos al lui Voltaire, spunea că dacă Turcia n-ar fi existat, ea ar fi trebuit inventată. Dar dacă această menținere a Turciei era o necesitate recunoscută, de ce n-am făcut nimic ca să ne arătăm atașați acestei idei? Am inventat chestia Românilor Macedoneni în Turcia, chestia unei Turcii amice, pentru ce? Pentru ca s-o părăsim a doua zi, pentru ca să ne trădăm intențiunile că prin ajutorul unei Turcii urmăream să împedicăm realizarea unității naționale înaintea noastră a celorlalte State. De ce se întreprinde o acțiune de necesitatea căreia nu eram convinși? De ce dacă Macedonenii ne erau frați n-am intrat în alianța balcanică ca să-i desrobim și să le asigurăm o soartă sigură și demnă de numărul și puterea lor? De ce dacă Turcia ne era amică n-am făcut nimic ca să o oprim dela un războiu care avea să-i fie fatal? Căci mai la urmă Triplei Înțelegeri și Triplei Alianțe e perfect egal echilibrul din Balcani. Pe când pentru noi înseamnă totul. Noi nu puteam renunța la aceste idei fără ca o perturbare gravă să nu se producă, care să ne compromită definitiv întreaga situațiune. Nouă ni se răpește o posibilitate în viitor prin împărțirea Turciei. Politica noastră națională va fi sau nu va fi după cum și lucrurile vor fi pentru sau contra României în Balcani. De aceasta trebuie să fim convinși mai ales acum când criza s-a sfârșit fără ca greșelele ce am comis sau împrejurările vitrege să ne fi permis a ne spune cuvântul.

Iată adevărul asupra politicei pe care am urmat-o în Balcani. Să nu tot punem veșnic înainte cu cunoscuta noastră fanfaronadă capitalul nostru moral și material care de sigur că e considerabil. Morga pe care o afectăm și cu care vedem totdeauna în „balcanici” niște piei roșii, ne-a făcut ca să ne ținem departe de ei și să nu le pătrundem intențiunile. Am uitat legăturile istorice și chiar de rasă de care unesc atâția secoli de istorie și de viață comună. Boieria noastră e de dată recentă și adagiul

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

60

că am fost un „focar” de lumină și cultură pentru ei îl cunoaștem perfect de bine.

Acei cari au murit însă cu atâta bravură pe câmpiile Traciei și Macedoniei și au îndeplinit fapte rășboinice de atâta importanță, merită nu numai respectul și stima noastră, dar ne onorăm noi înșine când îi considerăm ca pe egalii noștri.

Astăzi valoarea popoarelor nu se măsoară după finețea gusturilor, ci după puterea lor de muncă și de rezistență, după capacitatea lor de sacrificiu. Și slavă Domnului, Statele balcanice au dat dovadă destulă de aceste virtuți, pentru ca să ne fie rușine a fi în societatea lor.

A da preciziuni despre această politică când abia s-a semnat pacea definitivă cu Turcii, e prematur. Nu știm deocamdată exact nici întinderea teritoriilor, nici modul lor de repartiție între aliați. Posibilitatea unui conflict armat cu ocazia stabilirii granițelor viitoare, pare iarăși că nu este exclusă.

În tot cazul eforturile marilor Puteri și în special ale Rusiei, să sperăm că vor împiedica desfacerea alianței balcanice, care a avut un efect așa de salutar în resolvarea chestiei Orientului.

Această alianță reînviată de sigur sub noi modalități, cu noi condițiuni, ținând seama de schimbările și prefacerile care s-au produs, va putea aduce imense servicii Statelor care o compun.

Disolvarea ei în nici un caz nu trebuie să ne bucure. Noi avem interesul ca situația să fie cât mai clară și cât mai sigură în Balcani, pentru ca astfel unele din marile Puteri să nu mai poată profita de divisiunea dintre micile regate, pentru a-și impune jocul nefast și egoist al politicei lor. Cu cât alianța balcanică va fi mai tare, cu atât România are datoria de a-și lega în mod indisolubil destinele de ale ei. Revendicările unei puternice alianțe balcanice sînt identice cu ale României. Obiecțiunea că Bulgaria nu are interese naționale în Austro-Ungaria, ca Serbia, Muntenegru, România, nu ne poate schimba această părere. Viteazul nostru vecin de peste Dunăre are prea mari interese cu Rusia, care patronează politica națională a slavilor, pentru ca să aibă o linie conduită dușmănoasă față de unii din ei. Bulgaria nu are nimic de câștigat întreținând cu vecinii ei relații de inimizitate și făcând jocul marilor Puteri centrale.

Astăzi toate guvernele țărilor mici au ajuns la noțiunea exactă a intereselor lor și rămân indiferente la sugestiunile interesate din afară. Din contră este de presupus că după un războiu care le-a costat atâtea forțe, vor duce o politică interioară de pace

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

61

ca să reconstituie aceeace au pierdut și nu-și vor pierde vremea în excitațiuni una în contra alteia.

Fără a intra în analiza faptelor, ne-am mărginit la exprimarea unei opinii. Oricare ar fi desnodământul atâtor chestiuni care sînt încă pendinte în Balcani, politica noastră nu poate să rămîne aceea ce a fost până acum față de vecinii de peste Dunăre, ea trebuie să fie în linii generale aceea ce am arătat mai sus.

Venim la chestia mare de care atîrnă viitorul acestei țări. Care va fi politica ei după războiul balcanic față de marile Puteri? Harta Europei Orientale modificându-se radical, cred că noi nu mai avem nici un interes ca să păstrăm legăturile noastre politice cu Austro-Ungaria și în genere cu Tripla Alianță. De altfel situațiunea specială care ne era creată prin faptul că n-aveam o convenție militară cu grupul celor trei puteri centrale, ci numai cu Austria, nu e de natură să ne mai mulțumească.

Am înțeles, și la rigoare o putea aproba toți Românii, o politică cu Austro-Ungaria, atîta timp cît era un factor care să ne mărească prestigiul în Balcani și să ne garanteze situația precumpănitoare pe care o aveam în această parte a Orientului.

Deși trăgeam un beneficiu de ordin cu totul moral din această situațiune, cu toate acestea o considerație puternică, ne făcea să ne găsim o compensație reală în amicitia noastră strînsă cu Austria. Aveam un interes superior ca popoarele slave din Balcani să nu-și desăvârșească unitatea lor națională înaintea noastră. Iată pentru ce aveam datoria să acceptăm o astfel de politică. Dar nu e numai atât. Aveam un atu important în faptul că nu ne găseam singuri. Prezența unui imperiu otoman în Europa de a cărui putere militară nu se îndoia nimeni, mărea șansele acestei politici. Interesele care le avea de apărut Turcia și excelentele ei relațiuni cu Berlinul, măreau credința că facem o politică bună. Toate aceste împrejurări au dispărut. Echilibrul rupt, Turcia desființată, Statele balcanice și-au realizat unitatea națională, noi ce mai sperăm să mai obținem cu concursul Austriei? Problema din nefericire s-a simplificat prea mult, încât nu ne-a mai rămas altceva decît să alegem, decît să renunțăm la acest concurs inutil.

O politică de sine stătătoare și de echilibru, România alături de Austria este exclus cu totul că are să mai poată să joace. Ea va fi redusă la rolul Albaniei, care creată prin stăruințele contelui Berchtold, are misiune de a-i servi drept gardian la confine în contra unui eventual atac al slavilor. Pe noi nu ne-a creat Austro-Ungaria ca să ne

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

62

înclinăm și să ne declarăm satisfăcuți în fața unei astfel de perspective.

Din punctul de vedere istoric, politica noastră alături de blocul germanic își are explicațiunea ei. Astăzi însă ea nu mai are nici o rațiune. Am văzut Congresul dela Berlin cum a mortifiat pe Ruși. Diplomația rusă a ieșit înfrântă din desbaterile pe care le-a prezidat Prințul de Bismark; tendințele ei de acaparare au fost combătute cu succes.

Aveam dreptul la început să ne arătăm alarmați și în cele din urmă satisfăcuți că Europa a pus frâu rapacității sale. Nu vreau să discut dacă noi am făcut bine sau rău, angajând lupta pe față cu Rusia pe tema retrocedării Basarabiei și nu am căutat să ne înțelegem mai înainte. Ofensa națională ce ni s-a adus ne pune în legitimă apărare. Unde am simțit că ajutorul Austriei e necesar, e atunci când din cauza greșelilor și exceselor sale, Rusia a ajuns să fie alungată până și din Bulgaria și Serbia. De aceea chiar în cele din urmă din cauza atâtor eșecuri în Orientul European, guvernul din Petersburg a fost nevoit să-și strămute activitatea în Extremul-Orient. Prin aceasta politica rusă se condamna singură, mărturisindu-și neputința și situația imposibilă care și-o crease în Orient. Puteam noi să subscriem la o astfel de politică care în realitate nu era decât o serie de contradicțiuni și de violențe? Acest capitol nenorocit al Rusiei în chestia orientală după 1878, trebuia să ne conducă în mod fatal la concluzia că o politică alături de Austro-Ungaria este tot ceea ce puteam face mai cuminte în starea de atunci a lucrurilor.

De atunci lucrurile s-au schimbat. Crearea Triplei Înțelegeri a modificat metodele diplomației ruse. Evoluțiunea aceasta, datorită faptului că situația ei internațională de astăzi este excelentă, pe când după 1878 era dificilă fiind izolată, trebuie să ne bucure.

Discreditul în care căzuse pe acele vremuri Rusia mărea prin contrast avantajele unei politici cu Austriacii.

Deși n-am tras nici un fel de foloase din această apropiere, cel puțin Austro-Ungaria avea meritul unui Stat civilizat. Rusia din potrivă persistă în eroare, socotind că micile State pe care le crease ea în Balcani după războiu, nu vor trăi singure prin ele înșile, ci vor deveni provincii imperiale mai curând sau mai târziu. Aici era într-adevăr toată primejdia pentru noi. Atâta timp cât Rusia nu era fixată asupra vitalității și viitorul micilor State, România avea dreptul să se teamă, fiind însăși existența ei în joc.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

63

O orientare externă spre Austro-Ungaria era firească.

Astăzi regatele din Balcani au dovedit prin trecutul lor, prin viața lor națională proprie, că nu sînt dispuse să primească rolul de anexe ale marelui imperiu slav. Au dovedit-o aceasta atunci când erau slabe, astăzi când sunt puternice și când formează o ligă balcanică numai e nimic de temut.

O chestie pe care o pun înaintea de obicei, acei cari susțin o alianță cu Austria, e primejdia slavismului. Sîntem înconjurați de slavi, ca o insulă în mijlocul unui ocean. Aceasta e suprema argumentare care ne-o oferă diplomații dela Viena și Berlin. Regele Carol în memoriile sale, reproduce o scrisoare a contelui Andrassy în acest sens: „Am convingerea că interesele importante ale ambelor State (Austro-Ungaria și România) sînt identice. După părerea mea, pe care o pot spune fără înconjur, România are atât în interesul său național, cât și în cel european aceeași chemare ca și Austro-Ungaria — acela de a forma o barieră eficace contra slavisirii unei părți a Europei, în special a Orientului. E misiunea lor comună de a împiedica confluența elementelor slave dela Nord cu cele dela Sud. O abatere dela această direcțiune ar atrage după sine pentru Austria multe primejdii, pentru România nimicirea. Comunitatea de interese a ambelor țării fost primul motiv al politicii urmată de mine ca ministru”.

Această teorie aparține reprezentanților unui stat îmbătrânit, care-și găsește în negațiune unica rațiune a existenței în contra forțelor care nasc la o viață nouă. Noi sîntem una dintre acele forțe care nasc acum și n-avem dreptul să ne punem de partea celor care sînt meniți să sucombe până la urmă. Noi nu vom exista ca Stat și ca națiune atîta timp cât va exista și Austro-Ungaria. Să ferească Dumnezeu! Nu putem primi avantajele acestei situațiuni, pentru că în realitate știm toate primejdiile ce le ascunde. Deci „chemarea” României nu e „identică” cu a Austro-Ungariei, cum afirmă contele Ahrassy, fiindcă Austria nu are cum să aspire la altceva decât să „conserva”, noi ca tânăr popor simțim încă în noi destulă putere creatoare pentru a întregi forțele noastre răspândite.

În ce privește slavismul, teoria e și mai periculoasă și o respingem ca fiind în contra intereselor neamului nostru.

Slavismul nu însemnează înghițirea celorlalte popoare. Nu e nici năvălirea barbarilor, cum o arată atâtea profeții ridicole. Triumful slavismului însă e ruina sigură a unor forme vehi de stat. E condamnarea definitivă a unor drepturi politice

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

64

exorbitante, care constituie un anahronism umilitor și imoral față de atâtea națiuni vrednice din monarhia Austro-Ungară. Slavii nu se vor război în viitor împinși de pofta cuceririlor ca în evul mediu, pentru ca noi Românii să ne vedem amenințată existența. Fiecare popor găsește în trecutul său destulă experiență istorică și maturitate pentru ca să înțeleagă că nu în confiscarea libertății altora își asigură un loc mai trainic în istorie. De altfel noi judecăm cu ideile noastre de azi, mai ales cu cele din trecut, marile schimbări din viitor, uitând că democrațiile spre care tind azi toate Statele, inclusiv Rusia, sînt esențialmente pacifice și respectoase de drepturile altora.

Sîntem într-un ocean de Slavi. Care este inconvenientul pentru un popor numeros ca al nostru și unitar? Pentru diplomații dinastiei Habsburg, e lesne de priceput căci importanța lor va fi redusă la zero în cazul unui eșec al Monarhiei.

Pentru noi, care vrem să ne facem instrumentul acestei diplomații, problema devine îngrijorătoare și e momentul să reacționăm cu hotărîre.

Politica externă a României trebuie modificată radical, căci pe legende și pe primejdii fictive nu se trage linia de conduită a unui Stat.

O politică externă bună trebuie să aibă în vedere: 1) siguranța și apărarea țării; 2) să fie conformă cu idealul național și 3) să asigure pacea.

Legăturile noastre cu Austro-Ungaria și în genere cu Tripla Alianță au în vedere numai al treilea punct: să garanteze pacea. Aceasta nu e destul. Pacea e un lucru bun și oamenii de Stat au datoria să o mențină azi cu prețul celor mai mari sacrificii, altfel și-ar lua o răspundere prea mare față de istorie și de umanitate. Neapărat că o Românie ostilă, chiar neamică, față de Austro-Ungaria unde locuiesc 4 milioane de Români, ar putea să fie o lovitură serioasă pentru pacea Europeană. Dispoziția slavilor ar fi alta și calculele diplomaților n-ar mai fi aceleași... Decât dacă pricepem toată greutatea propunerii noastre de fi tradusă în fapt, hotărîrea ca să renunțăm la politica noastră de până acum nu va întârzia să se impue conștiinței românești ca o necesitate ineluctabilă.

Este evident pentru oricine că țara noastră nu se poate apăra decât în condițiuni grele în cazul când va fi nevoită să lupte vreodată pe două fronturi. D-l Carp în discursul său din Aprilie dela Clubul Conservator a considerat această ipotesă ca foarte posibilă în urma schimbărilor produse în Balcani. România bine face că vede în Ruși și Bulgari adversarii ei eventuali, nu aliați sau amici comuni?

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

65

Orice alt Stat ar fi înclinat spre o politică diametral opusă aceleia pe care am urmat-o de peste 25 de ani.

Sîntem deschiși în Dobrogea și la Prut. Trei sferturi din țară n-are altă apărare în spre acei pe care îi considerăm ca pe dușmani eventuali, decât piepturile soldaților ei. În schimb amicii îi avem de cealaltă parte, unde sîntem inatacabili, spre Carpați, prin strîmtorile cărora o invasiune austro-ungară este imposibilă. Este aceasta o politică să tratezi drept dușmani pe acei împotriva cărora nu poți să te aperi și să-ți iei prieteni pe acei care ți-e perfect egal ce au să facă? Nu există nici o altă considerație care să primeze înaintea acestei elementare constatări și care ar putea să justifice o astfel de atitudine politică. Statele sînt ca și indivizii: au un instinct de conservare, acest lucru trebuie să ne îngrijească fiindcă actuala orientare politică e un atentat la conservarea noastră.

Din punct de vedere al idealului național politica externă a României rămîne, oricât am căuta să o explicăm, o monstruozitate. Sînt unii care cred serios că vom putea lua Basarabia dela Ruși. Acest pămînt scump al patriei noastre, nu are prețul și semnificația Transilvaniei și Banatului, a căror anexare e și o regenerare a vieții naționale a României viitoare. Fondul de energie și de rezervă morală al Ardealului ne e necesar și nu-l găsim decât în sufletul eroic al fraților subjugăți în monarhia habsburgică. Deci ținta viitoare a politicii noastre trebuie să fie aici și numai într-o colaborare cu puterile streine Austriei, adică cu Rusia și Anglia, vedem posibilitatea realizării marilor revendicări naționale ce avem.

Politica anti-rusă care am dus-o până acum este nenorocirea noastră. Punctul slab al actualului regim al României, sînt relațiunile cu Rusia. Dacă am fi înțeles că Rusia e un mare imperiu, cu un viitor uriaș, n-am fi exploatat după 1878 nenorocitul incident al Basarabiei până acolo încât să săpăm prăpastia care există astăzi între noi și Ruși. Guvernele noastre trebuie să înțeleagă că oricât de teribile sînt loviturile pe care le-am primit dela puternicul nostru vecin dela Nord, sînt interese superioare, în fața cărora toate resentimentele, oricât de îndreptățite ar fi, trebuiesc înăbușite... Și Bulgaria și Serbia au fost în conflict altă dată cu Rusia, dar în cele din urmă au înțeles că o politică bună, care să le folosească numai sub protecția Rusiei o pot găsi. Pretențiunea României de a fi alături de Austria pentru a da o lecțiune Rusiei de felul cum s-a purtat în o împrejurare oarecare, e o nebunie, pe care sînt oameni care-și vor

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

66

face o datorie din a o combate ca primejdia cea mai mare ce amenință domnia noastră la gurile Dunărei.

Sentimentul popular n-a fost niciodată contra Rușilor — cu toată condiția lor neloială față de noi — ceeace e o dovadă că ura contra lor este artificială și creată mai mult prin greșelile și neprevăderea diplomaților de la 1878.

Guvernul din Petersburg ne-a dovedit tot răul care poate să ni-l facă în două ocazii istorice: la 1878 la delimitarea fruntăriei spre Bulgaria și astăzi când ne-a oprit să intervenim în criza balcanică pentru apărarea intereselor noastre. Mai este cineva în țara asta care să nu înțeleagă că dușmănia Rusiei în viitor este compromiterea definitivă a tot ce ne-a mai rămas? Poate cineva să afirme că o Românie amică sau aliată Rusiei n-ar fi obținut mai mult în criza actuală decât o Românie înfeudată Austriei? Macedonia autonomă și oprirea accesului Bulgarilor la Marea Egee era o soluție elegantă care împăca echitatea, interesele noastre și pe care de sigur că ar fi acceptat și cabinetul din Petersburg, ca să impunem beligeranților la rigoare chiar cu armele.

Problema pusă așa, noi n-aveam nevoie să ne întrebăm înainte de războiu, cum spunea D-l Take Ionescu în Senat, la discuția asupra protocolului din Petersburg cu cine să mergem: cu creștinii contra Turcilor sau cu Turcii contra creștinilor. Eram destul de tari prin noi înșine, brațul nu ne era paralizat spre Est și puteam păstra echilibrul care ne avantaja sub o formă nouă, compatibilă cu succesele războinice ale aliaților și cu nevoile spre o viață modernă ale populațiilor subjugate în Balcani.

Politica României are un viciu capital, pe care nu vom înceta să-l repetăm, e atitudinea noastră deplorabilă față de Rusia. D-l Iorga spune că n-am renunțat nici odată la Basarabia. Ei bine trebuie să renunțăm. Dacă e vorba ca țara asta să-și recapete independența și să aibă o libertate de acțiune pentru a lupta ca celelalte interese naționale să nu fie înmormântate, conștiința românească trebuie să suporte acest sacrificiu.

Tripla Înțelegere care a dus o politică de înțelegere și de amicitie cu Spania, Italia, Portugalia, Belgia, trebuie în orice caz să ne numere și pe noi. Rezemați pe blocul balcanic sau numai pe unele din puterile balcanice, în cazul când blocul se va desface, noi vom putea spera vre-odată să ne mărim, numai alături de Tripla Înțelegere, mergând mână în mână cu Rusia.

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

67

Această politică de a ataca Austria la orice ocazie, de a nu-i recunoaște nici un merit,—o știu și copiii. Concluziunea firească, nu îndrăsnește nimeni s-o tragă. A merge cu Rusia, a afirma lucrul ăsta, însemnează să-ți atragi oprobriul public. Sîntem prea lași? Fugim de soluțiunile bărbătești chiar când ele ni se impun cu brutalitate?

Ieșirea din impasul în care sîntem, nu e alta decât hotărîrea supremă de a da odată cu piciorul unui trecut mizerabil de înfeudare către Austria.

Până atunci datoria e să te așezi înaintea curentului timoraților și orientalilor care inundă viața noastră publică și să le strigi tare, ca să audă: înapoi, cu Rusia!

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
 1913

68

România 1912

Rusia 1917

Mihail C. Vlădescu
Înțelegerea cordială și România
1913

69

**With Contemporary Literature Press
James Joyce is more present than ever!**

Holograph list of the
40 languages
used by James Joyce
in writing
Finnegans Wake:

Contemporary Literature Press

Bucharest University

The only Online Literature Publishing House of the University of Bucharest

<http://editura.mttl.ro/>
<http://sandulescu.perso.monaco.mc/>

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

A Manual for the Advanced Study of *Finnegans Wake* in 111 Volumes

Totalling 30,000 pages

by C. George Sandulescu and Lidia Vianu

What is the most important part of *Finnegans Wake*?

Certamente, cuvințele create de Joyce lui-même.

We have made six volumes of them. Learn them—utantill!

You can download our books for free,
including the full text of *Finnegans Wake* line-numbered, at
<http://editura.mttcl.ro/Iovce%20Lexicography.html>

Director **Lidia Vianu**

Executive Advisor **George Sandulescu**

The Times Literary Supplement No 5822
31 October 2014

CONTEMPORARY
LITERATURE PRESS

http://editura.mttlc.ro
The University of Bucharest. 2015